

**SBORNÍK DOBRÉ PRAXE
MUŽI VE SPECIÁLNÍ PEDAGOGICE**
Speciální pedagog: inspirací k volbě profese

*Jan Tírpák
Zdeněk Svoboda
Ladislav Zilcher*

Financováno
Evropskou unií

Autoři:

PhDr. PaedDr. Jan Tirpák, Ph.D., MBA

Mgr. Zdeněk Svoboda, Ph.D.

doc. PhDr. Ladislav Zilcher, Ph.D.

Recenzenti:

PaedDr. Miriam Uhrinová, Ph.D.

doc. PhDr. Lea Květoňová, Ph.D.

prof. PaedDr. Miroslava Bartoňová, Ph.D.

doc. PhDr. Kateřina Hádková, Ph.D.

Vydavatel:

Somatopedická společnost z.s.

Publikace vznikla v rámci projektu OP Zaměstnanost plus „*Speciální pedagog: inspirací k volbě profese*“, reg. č. CZ.03.01.02/00/22_020/0000873.

V Praze 2025

OBSAH

ÚVOD	4
I. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	6
II. EVALUACE JAKO SOUČÁST DOBRÉ PRAXE	15
III. DNY KARIÉRNÍ ORIENTACE VE STUDIU SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY	50
ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60

ÚVOD

Speciální pedagogika představuje dynamický a společensky mimořádně významný obor, který se dlouhodobě podílí na utváření inkluzivního vzdělávacího prostředí a na podpoře osob se speciálními vzdělávacími potřebami. Její role v současné společnosti bezesporu posiluje v souvislosti s narůstající lidskou diverzitou a potřebou individuálně zaměřené podpory.

Speciální pedagogové dnes působí nejen ve školách, ale také v poradenských službách, sociálních zařízeních, zdravotnictví a neziskovém sektoru. Jejich práce vyžaduje vysokou odbornou míru odbornosti, emoční odolnosti, schopnost efektivní mezioborové spolupráce a hluboké porozumění individuálním vzdělávacím i psychosociálním potřebám dětí.

Navzdory výše uvedené komplexnosti a společenské relevanci zůstává speciální pedagogika v České republice výrazně genderově nevyváženým oborem. Pokud totiž vstoupíte do průměrné české sborovny mateřské školy, běžné školy, poradenského zařízení či speciální školy, pravděpodobně vás uvítá prostředí plné nasazení, odbornosti a péče. S vysokou pravděpodobností to však bude prostředí ryze ženské. Zmíněná skutečnost není pouze statistickým údajem, představuje hlubší sociální, kulturní i profesní důsledky. Genderová homogenita ovlivňuje podobu profesní identity, strukturu pracovních kolektivů i způsob, jakým je samotná profese vnímána veřejností. Přítomnost mužů ve speciální pedagogice přitom nepředstavuje jen otázku rovnosti příležitostí, ale důležitý prvek profesní diverzity obohacující samotné vzdělávací prostředí a poskytující dětem i dospělým širší spektrum rolových modelů.

Náš sborník vznikl jako reakce na potřebu systematicky reflektovat problematiku genderové nerovnováhy ve speciální pedagogice a současně nabídnout inspirativní příklady dobré praxe přispívající k posilování profesní identity studentů i pedagogů. Publikace vychází z přesvědčení, že volba pomáhající profese není pouze individuálním rozhodnutím, ale výsledkem složité interakce osobních motivací, vzdělávací zkušenosti, společenských očekávání a institucionálních podmínek. Zvláštní pozornost je proto věnována procesu profesní socializace, formování profesní identity a významu podpůrného akademického prostředí. Právě díky těmto příčinám byl podpořen a realizován projekt, který se daným fenoménem zabýval a snažil se muže v oboru speciální pedagogiky podporovat a motivovat pro danou profesi.

Publikace vznikla v rámci širšího odborného a výzkumného rámce a představuje jeden z hlavních výstupů projektu: *Speciální pedagog: inspirací k volbě profese* (registrační číslo CZ.03.01.02/00/22_020/0000873). Cílem projektu bylo, mimo jiné, pro studenty speciální pedagogiky na vysoké škole zprostředkovat genderově nestereotypní informace, týkající se jejich studia a budoucí praxe v oboru speciální pedagogika. Nástrojem práce se studenty a studentkami byly sebezkušenostní aktivity zaměřené na narušování genderových stereotypů v přístupu ke studovanému oboru, vhodně doplněné o kontakty s budoucími zaměstnavateli formou exkurzí, mentoringu, workshopů a besed s inspirativními osobnostmi působícími ve speciálně pedagogických zařízeních.

S využitím aktuálních objektivních dat Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Českého statistického úřadu (ČSÚ) o účasti mužů ve studiu speciální pedagogiky na vysokých školách (aktuálně cca 2 %) a ve speciálně pedagogické praxi (7,2 %) je dle našeho názoru potřebné již na úrovni odborné vysokoškolské přípravy vyvíjet strategie úspěšného zakončení mužů v daném oboru. Dále systematicky sledovat jejich strategické rozhodování při volbě praxí a volitelných předmětů v průběhu studia a vztah těchto voleb k jejich následnému setrvání v genderově nestereotypním prostředí.

Domníváme se, že v tomto kontextu se jako zásadní ukazuje potřeba vytvářet na vysokých školách vzdělávací prostředí, podporující širší profesní identitu všech studentů a studentek a současně reflektující specifika genderově nevyváženého oboru speciální pedagogiky. Nejde pouze o zvýšení počtu mužů vstupujících do studia, ale především o vytváření podmínek pro jejich dlouhodobé profesní setrvání v profesi. Samotná motivace ke studiu totiž nemusí být vždy dostatečná, pokud není doprovázena systematickou podporou, možnostmi reflexe profesní role a reálným kontaktem s praxí.

Bezesporu důležitou roli v tomto procesu sehraje kvalita pedagogického vedení, možnost sdílení zkušeností v bezpečném akademickém prostoru a dostupnost mentoringu. Zastáváme tudíž názor, že právě participativní přístupy (exkurze, mentoring, workshopy, besedy s inspirativními osobnostmi působícími ve speciálně pedagogických zařízeních) umožňují transformovat pouhé osvojování odborných znalostí na hlubší proces profesního zrání, v němž se propojuje teorie s osobní zkušeností reality speciálně pedagogické profese.

Sborník vychází z našeho přesvědčení, že podpora genderové diverzity ve speciální pedagogice není a nemůže být izolovaným cílem, ale součástí širšího úsilí o kultivaci inkluzivní akademické i profesní kultury. Přítomnost různorodých perspektiv přispívá k obohacení týmové spolupráce, rozšiřuje repertoár speciálněpedagogických přístupů a podporuje citlivější vnímání potřeb znevýhodněných jedinců i minorit. Zároveň otevírá prostor pro kritickou reflexi zažitých stereotypů a posiluje společenské uznání speciálně pedagogických profesí jako hodnotově významnou součást vzdělávacího systému.

Struktura sborníku proto propojuje teoretická východiska s příklady dobré praxe. Ambicí publikace je inspirovat k promýšlení nových cest, jak podporovat profesní identitu, posilovat genderovou rovnováhu a vytvářet prostředí, v němž se mohou rozvíjet všichni budoucí speciální pedagogové bez ohledu na pohlaví. Text je koncipován jako most mezi teorií a každodenní realitou škol.

V teoreticky orientované části publikace je pozornost zaměřena na hlubší analýzu strukturálních a psychosociálních faktorů ovlivňujících zastoupení mužů ve speciální pedagogice. Text se nezaměřuje výhradně na problematiku mužů v oblasti speciální pedagogiky, ale klade důraz především na faktory ovlivňující jejich dlouhodobé setrvání a utváření profesní identity v tomto oboru.

Diskutovány jsou zejména koncepty profesní identity, vnímané vlastní účinnosti (*self-efficacy*) a význam organizační kultury podporující diverzitu a nestereotypní vymezování genderových rolí. Součástí teoretického rámce je rovněž reflexe zahraničních strategií podpory genderové diverzity a analýza psychologických mechanismů, podílejících se na formování mužské profesní identity v pomáhajících profesích.

Prakticky orientovaná část publikace přináší konkrétní příklady dobré praxe z našeho působení na vysokých školách připravujících speciální pedagogy. . Prezentovány jsou evaluace inovativních přístupů k vedení sebezkušenostních seminářů s možností přímé konfrontace s praxí ve studovaném oboru a s lidmi, kteří v něm již pracují. Uvedená část konkretizuje teoretická východiska a ukazuje možnosti aplikací moderně řízené výuky studující mládeže v reálném prostředí škol a ve vybraných poradenských a školských zařízeních.

Věříme, že sborník najde uplatnění ve vztahu ke zřizovatelům a tvůrcům vzdělávacích politik, pro něž může představovat podklad k promýšlení systémových opatření podporujících rovné zastoupení žen a mužů v oboru speciální pedagogiky. Neméně významnou cílovou skupinou jsou samotní studenti, asistenti pedagoga a muži zvažující vstup do speciálně pedagogické profese, kterým publikace nabízí odborné zázemí, argumentační oporu i sdílenou zkušenost dobré praxe. Ambicí autorů je přispět k odborné diskusi a podpořit kultivaci prostředí, v němž bude profesní rozvoj podmíněn kompetencí a hodnotovým ukotvením, nikoli genderovými stereotypy.

I. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Diskuse o mužích ve speciální pedagogice je často zjednodušována na otázku jejich nízkého zastoupení v pedagogické a poradenské praxi. Uvedené redukované pojetí však dle našeho názoru nezohledňuje komplexní soubor sociálních, institucionálních a profesních faktorů dlouhodobě ovlivňující vstup mužů do oboru, jejich setrvání a podobu profesního působení. Problematiku nelze chápat izolovaně pouze jako otázku individuální volby kariéry, ale reflektovat ji v rámci širšího společenského a organizačního kontextu.

Pokud je však cílem tohoto sborníku podpořit muže ve speciálně pedagogické praxi, nestačí se zastavit u konstatování, muži chybí. Je nutné analyzovat, co zmíněná početní menšina pro muže v praxi znamená. Nízké zastoupení mužů není jen statistický fakt, ale sociální kontext formující očekávání, profesní identitu mužů pracujících v oboru i rizika pro vývoj oboru.

Kvalitativní výzkumy ukazují, že pokud jsou muži na pracovišti v menšině, jejich profesní zkušenost se tím výrazně mění. Nejde jen o početní zastoupení. Důležitou roli hraje skutečnost, jak jsou muži v kolektivu vnímáni. Často se na ně v pracovním prostředí začínají přenášet zvláštní očekávání, nesouvisející s běžnou součástí jejich pracovní role. Ačkoliv nejsou uvedené požadavky vysloveny vždy otevřeně, přesto ovlivňují každodenní fungování na pracovišti.

Cormier (2023) ve své studii o učitelích z etnických minorit (*Black male teachers*) popisuje fenomén tzv. *rozšířené role*. Muži často vnímají tlak na fungování nejen jako pedagogové, ale spíše jako „*suplující otcovské figury*“ (*father figures*) nebo jako ti, kteří mají „*přirozenou autoritu*“ na zvládnání problémového chování. Ačkoliv jde o poznatky z odlišného kulturního kontextu, mechanismus je z našeho pohledu jistě přenositelný a existuje riziko, že vstup muže do feminizovaného kolektivu povede k jeho stereotypizaci do role „*toho přes disciplínu*“. Cílem změn ve složení pedagogických týmů by nemělo být posilování stereotypních představ, ale vytváření podmínek, v nichž jsou profesní role vymezovány především odborností, nikoli pohlavím.

Důležitým tématem pro udržení mužů v profesi je duševní hygiena. Často se setkáváme s laickou představou, že muži zvládají stres v pomáhajících profesích jinak (lépe či hůře) než ženy. Ženy častěji vykazují zvýšenou míru empatie, komunikativnost a schopnost navazovat a udržovat mezilidské vztahy (Goetz, Keltner & Simon-Thomas, 2010). Zvýšená míra sociability může být výsledkem jak biologických faktorů (například vyšší hladiny oxytocinu), tak sociálních vlivů (společenská očekávání a výchova). Ženy jsou od dětství často vedeny k pečujícím a spolupracujícím rolím, což dále pouze více posiluje jejich schopnost efektivně komunikovat a řešit konflikty. Uvedený soubor dovedností jim umožňuje snadněji budovat harmonické vztahy a úspěšně fungovat v týmovém prostředí. (Novák & Kudláčková, 2008)

Moderní teorie sociálních rolí identifikují rozdílné přidělování úkolů ženám a mužům jako základní faktor pohlavně diferencovaného sociálního chování. (Výrost, Slaměník & Sollárová, 2019) Uvedená perspektiva zdůrazňuje, že společnost častěji přisuzuje odlišné role a očekávání ženám a mužům, což značně ovlivňuje jejich chování a interakce. Postupně se formuje genderová identita a sociální role, ovlivňující chování jedince i způsob vnímání sebe sama a ostatních. Genderové role vznikají díky aktivitám, vykonávající jednotlivci podle svého pohlaví v typických pracovních a rodinných rolích. Společenská očekávání spojená s genderovými rolemi fungují jako normativní tlaky, posilující chování odpovídající pracovním rolím typických pro konkrétní pohlaví prostřednictvím procesů potvrzení a seberegulace. Genderové role proto mohou vést k rozdílům v chování mezi muži a ženami. (Francis, 1999; Hillman & Rothman, 2003) V odborné literatuře je zdůrazňována důležitost dětského věku pro genderovou socializaci. Výzkumy dále potvrzují, že rodiče často podporují stereotypní genderové chování prostřednictvím svého jednání a očekávání.

Přesto výzkumná data varují před zjednodušováním. Eichinger (2000) uvádí, že pracovní spokojenost speciálních pedagogů nesouvisí primárně s pohlavím. Vyšší míra pracovní spokojenosti byla zjištěna u osob s vyváženou orientací oproti těm, kteří přejímali tradiční genderové stereotypy. Podobně vyznívá i rozsáhlá analýza Edmonsonové (2000) zaměřená na syndrom vyhoření. Autorka došla k závěru, že vztah mezi genderem a vyhořením je nekonzistentní a nalezené efekty jsou velmi malé. Jedná se o zajímavý výsledek, neboť bychom mohli předpokládat z jiných realizovaných výzkumů u pracujících žen výskyt vyššího úrovně stresu a proto případně i jiné strategie jeho zvládnutí (Kline & Snow, 1994; Noor, 1999; Snow et al., 2003; Nair, 2011).

Pro uvedené tvrzení však nejsou k dispozici jednoznačné empirické důkazy a v kontextu genderové problematiky se spíše jedná o působení více vzájemně propojených faktorů, jako jsou vzdělání, povolání či kulturně specifické sociální role a očekávání. (Sulsky & Smith, 2005; Maslach & Leiter, 2008)

Pro praxi z toho plyne zásadní poučení: „*Neexistuje důkaz, že by muži byli vůči náročnosti speciální pedagogiky imunnější*“.

Podpora, supervize a prevence vyhoření musí být zacílena na specifika práce, nikoli na pohlaví pracovníka. Zdroje pracovního stresu související s pracovním přetížením, pracovní nejistotou, mezilidskými vztahy v pracovním prostředí, konflikty rolí či souvisejícím stresem hrají klíčovou roli ve zdraví zaměstnanců. Přesto můžeme tvrdit, že do jisté míry mají podobný dopad na muže i ženy a ovlivňují jejich celkový pracovní výkon a pohodu. (Baltes, Zhdanova & Clark, 2011; George, Helson & John, 2011)

Výše uvedená zjištění podporují naši teoretickou úvahu. Je-li obor speciální pedagogika personálně feminizovaný, promítá se to i do způsobu komunikace směrem k rodinám. Vyšší zastoupení mužů mezi odborníky tak může mít i sekundární pozitivní efekt. Pomůže lépe vtáhnout do spolupráce otce dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří se v přítomnosti mužského elementu mohou cítit méně marginalizováni.

Otázka zastoupení mužů ve speciální pedagogice je komplexnější než pouhá snaha o jejich nábor. Smysluplná změna nespočívá v mechanickém navyšování počtů, ale v systematickém přístupu zahrnující několik vzájemně provázaných oblastí. Patří sem zejména odstraňování bariér vstupu do oboru a práce s předsudky, jež mohou muže odrazovat již ve fázi studia. Dále ve vytváření podmínek podporujících jejich dlouhodobé profesní setrvání, například prostřednictvím kvalitního adaptačního procesu, mentoringu a prevence vyhoření. V neposlední řadě se jedná o celkovou proměnu organizační kultury, umožňující různorodé profesní role bez stereotypních očekávání a podpora inkluzivní komunikace, včetně aktivního zapojení otců.

Diskuse o posilování zastoupení mužů ve speciální pedagogice se často soustředí především na přechod ze studia do profesní praxe. Pozornost bývá věnována zejména otázce, jak motivovat nové zájemce ke studiu a nástupu do praxe. Tento pohled je však neúplný. Pokud se zaměřujeme pouze na nábor a opomíjíme podmínky pro dlouhodobé setrvání. Pro smysluplné nastavení podpory je důležité rozlišovat různé typy profesních odchodů. Jak upozorňují Nguyen a Springer (2021), část pracovníků přechází do jiných organizací nebo rolí v rámci stejného oboru, zatímco jiní profesi opouštějí zcela. Zatímco první typ pohybu může být pro systém přirozený, druhý představuje skutečnou ztrátu odborné kapacity. Výzkumy z oblasti speciální pedagogiky i dalších pomáhajících profesí zároveň poukazují na skutečnost, že tento jev má strukturální charakter. Nejde pouze o nízký počet absolventů, ale především o vysokou míru odchodů v prvních letech praxe (Billingsley, 2004; Theoharis & Fitzpatrick, 2013).

Klíčovou roli proto hraje kvalita adaptačního procesu, profesní podpora v počátcích kariéry

a dostupnost mentoringu. Stejně důležitá je i organizační kultura pracovišť, která může buď posilovat pocit profesní sounáležitosti, nebo naopak přispívat k předčasným odchodům. Významnými faktory jsou rovněž pracovní zátěž, rozsah administrativních povinností a možnosti dalšího profesního rozvoje.

Udržitelná personální strategie by tak měla zahrnovat nejen opatření zaměřená na vstup do profese, ale i systematickou podporu pracovníků v průběhu jejich profesní kariéry. Teprve propojení náboru, adaptace a dlouhodobého profesního růstu může vést ke skutečné stabilizaci oboru a posílení jeho odborné kapacity.

Odchody z profese jsou do značné míry podmíněny kvalitou pracovního prostředí. Výzkumy ukazují, že setrvání v oboru není primárně otázkou individuální spokojenosti, ale výsledkem systémového nastavení pracovních podmínek. Stark a kol. (2023) označují pracovní podmínky za klíčový pilíř profesní stability. Mezi rozhodující faktory patří zejména rozsah pracovní zátěže a administrativních povinností, jasné vymezení kompetencí, dostupnost podpory ze strany vedení a celkové klima pracoviště. Nedostatečné naplnění těchto podmínek je spojeno s poklesem pracovní spokojenosti a současně se zvyšuje u zaměstnance úmysl profesi opustit (Wartenberg et al., 2023; Cathlin et al., 2025).

Současné poznatky zároveň ukazují, že personální stabilita nemůže být založena pouze na náboru nových pracovníků, ale vyžaduje systematickou podporu v průběhu celé profesní dráhy (Gilmour & Lam, 2025). Z výzkumů vyplývá několik klíčových oblastí. Schopnost organizace udržet pracovníky výrazně zesiluje efekt náborových aktivit. Bez podpory adaptace nováčků a kvalitního profesního zázemí se jakýkoli náborový úspěch rychle ztrácí. Vyšší míra odchodů se může objevovat u pracovníků s širší kvalifikací, kteří mají více profesních alternativ a v náročných podmínkách snadněji volí odchod do méně zatěžujícího prostředí (Gilmour & Lam, 2025). Významnou roli hraje i realistická příprava na profesi. Budoucí pracovníci potřebují být připraveni nejen na přímou práci s dětmi, ale i na organizační realitu pracovišť, včetně administrativy a týmové spolupráce. V neposlední řadě je nutnou součástí sledování duševní pohody a profesního vyhoření, což představuje důležitý indikátor kapacity systému. Pokles well-beingu se ukazuje jako časný signál zvýšeného rizika odchodu (Cathlin et al., 2025).

Téma mužů ve speciální pedagogice není jen o číslech. Zahrnuje kvalitu profesních vztahů, pracovní podmínky a kulturu školního prostředí, podporující rozmanitost jako součást profesionality. Následující text sborníku nabízí konkrétní cesty, jak zmíněného cíle dosáhnout.

Vzhledem k omezenému množství domácích evaluačních studií zaměřených na personální otázky ve speciální pedagogice je metodologicky oprávněné hledat inspiraci v zahraničních zdrojích. Přestože je nutné postupovat obezřetně při přenosu poznatků z běžného školství do specifického prostředí speciální pedagogiky (Billingsley, 2004), základní mechanismy lidského chování i fungování organizací vykazují značnou míru obecnosti.

Zahraniční poznatky umožňují rozlišit dvě základní oblasti personální podpory, odpovídající profesnímu cyklu pracovníka: opatření zaměřená na nástup do profese a opatření podporující dlouhodobé setrvání.

První skupina nástrojů se soustředí na rozšíření okruhu uchazečů. Systematický přehled See, Gorarda, Morrise a El Soufiho (2020) přináší realistický pohled na účinnost jednotlivých přístupů. Jednou z nejčastějších strategií jsou finanční pobídky, jako jsou stipendia, náborové příspěvky či odpuštění studijních půjček. Uvedené nástroje mohou krátkodobě zvýšit zájem o profesi, jejich účinek však často slábne s ukončením finanční podpory. Samy o sobě proto nezajišťují dlouhodobou stabilitu, pokud nejsou doprovázeny kvalitním pracovním prostředím. Další možnosti

je zapojení lidí, kteří do profese vstupují po změně kariéry. Jejich přínosem jsou životní zkušenosti, často jim však chybí systematická pedagogická příprava. Bez odpovídající podpory v počátcích praxe u nich hrozí zvýšené riziko přetížení a předčasného odchodu. Vhodným přístupem je rozvoj vlastních personálních zdrojů, tedy podpora pracovníků již působících v systému v rámci jiných rolí, například jako asistenti pedagoga nebo vychovatelé. Díky znalosti provozní reality může být jejich další kvalifikační podpora efektivnější než nábor z vnějšího prostředí. Zatímco náborová opatření přivádějí nové pracovníky, opatření zaměřená na setrvání rozhodují o tom, zda si systém dokáže odbornou kapacitu udržet. Dostupná evidence přitom ukazuje, že udržení pracovníků není pouze individuální odpovědností jednotlivců, ale především výsledkem organizačního nastavení a kvality pracovních podmínek.

Jedním z klíčových nástrojů podpory profesního setrvání je kvalitní adaptační proces a mentoring. Ingersoll a Strong (2011) ve své analýze potvrzují, že systematické uvádění do praxe má pozitivní dopad jak na dlouhodobé setrvání, tak na pedagogický výkon. V náročných oborech kombinující vysokou emoční zátěž s administrativními požadavky, představuje zkušený mentor zásadní oporu. Nejde přitom pouze o formální přidělení uvádějícího pracovníka, ale o strukturovanou podporu zahrnující supervizi, možnost sdílení a průběžnou reflexi v prvních letech praxe.

Zásadní roli hrají také samotné pracovní podmínky. Stark a kol. (2023) zdůrazňují, že kvalita pracovního prostředí není doplňkovým benefitem, ale základním pilířem profesní stability. Patří sem především přiměřená pracovní zátěž, jasné vymezení rolí a očekávání, dostupnost podpory ze strany vedení a celkové klima pracoviště. Pokud tyto faktory chybí, nedokážou situaci dlouhodobě vyvážit ani vyšší finanční ohodnocení nebo intenzivní náborové aktivity.

Významným ukazatelem rizika odchodů je rovněž duševní pohoda zaměstnanců. Pracovní spokojenost a well-being úzce souvisejí se záměrem profesi opustit (Wartenberg et al., 2023). Systematické sledování těchto oblastí by proto nemělo být chápáno jako okrajová personální aktivita, ale důležitý indikátor stability pracovních týmů.

Na základě dostupných poznatků lze rozlišit několik typů personálních opatření podle jejich hlavního zaměření (Ingersoll & Strong, 2011). Některá cílí především na získání nových pracovníků, například prostřednictvím stipendií, náborových kampaní, zkrácených studijních cest či oslovování lidí již působících v podpůrných rolích. Jejich hlavním přínosem je zvýšení zájmu o profesi. Samy o sobě však neřeší otázku dlouhodobého setrvání. Jiná opatření se naopak soustředí na udržení odborné kapacity, například prostřednictvím mentoringu, supervize, úpravy pracovní zátěže, jasného vymezení kompetencí či podpory pozitivního pracovního klimatu. Jejich cílem je snížení míry vyhoření a předčasných odchodů, avšak bez paralelních náborových aktivit nepřivádějí do systému nové pracovníky. Vedle toho však existují i nástroje kombinující oba přístupy. Jedná se například o finanční pobídky vázané na odpracovaná léta, kariérní postup či podpora dalšího vzdělávání. Tyto mechanismy propojují vstup do profese s motivací k dlouhodobému setrvání.

Zahraniční zkušenost (See et al., 2020; Nguyen & Springer, 2021) jasně ukazuje, že jednostranná řešení selhávají. Úspěšná strategie musí propojit nábor s následnou podporou. Nutnou podmínkou je aktivně přivádět nové pracovníky do systému, ale zároveň jim od počátku poskytovat zázemí v podobě podpůrných opatření a smysluplně nastavených pracovních podmínek.

Mezinárodní odborná literatura poskytuje přehled možných opatření, jejich přenos do českého prostředí však vyžaduje zohlednění specifik domácího systému. Speciální pedagogika v České republice je mimořádně variabilní profesí, v níž jednotliví odborníci často zastávají více rolí současně. Zároveň jde o široký obor, který se prolíná se školstvím, poradenským systémem, nelékařskými zdravotnickými obory, sociálními službami i terapeutickými přístupy.

Z těchto souvislostí vycházejí tři základní zásady pro tvorbu českých modelů dobré praxe.

Inspirace by měla směřovat k porozumění mechanismům, nikoli k mechanickému přejímání jednotlivých nástrojů. Konkrétní stipendijní programy či organizační opatření nelze vždy bez úprav převést do jiného institucionálního prostředí, jejich logika a typologie však mohou být cenným vodítkem pro domácí řešení. Zásadní význam má jasné vymezení role. Dle našeho názoru v českém kontextu narůstá riziko přetížení a nejasně definovaných kompetencí. Podpora diverzity i stabilizace personálu proto musí začínat precizním vymezením očekávání a odpovědností, aby nedocházelo k tříštění profesních rolí a zvyšování zátěže (Billingsley, 2004; Stark et al., 2023). Klíčová je systémová provázanost jednotlivých opatření. Náborové aktivity nemohou být izolované od podmínek ovlivňující dlouhodobé setrvání v oboru. Pokud se podaří zvýšit počet nových pracovníků, ale pracovní prostředí nadále generuje vysokou míru odchodů, efekt se rychle vytrácí. Personální strategie proto musí propojit podporu vstupu do profese s opatřeními zaměřenými na její stabilizaci.

Abychom pochopili, proč muži do feminizovaného oboru speciální pedagogika vstupují (nebo nevstupují) a proč v něm zůstávají (nebo odcházejí), musíme se podívat pod povrch statistik. Následující čtyři teoretické koncepty vysvětlují neviditelné bariéry a tlaky, kterým muži ve speciální pedagogice čelí.

Rozhodování o profesní dráze lze nahlížet prizmatem modelu očekávání a hodnoty (Wigfield & Eccles, 2000), podle něhož lidé zvažují nejen pravděpodobnost úspěchu, ale i subjektivní hodnotu práce a tzv. náklady spojené s danou volbou. I když může být profese vnímána jako smysluplná a společensky užitečná, cena za její výkon může být pro jednotlivce vysoká. Popsané subjektivní náklady zahrnují například finanční nejistotu, sociální sankce a stereotypní očekávání či obavy z narušení vlastní identity. Pro dlouhodobé setrvání je proto klíčové tyto náklady snižovat, například posilováním prestiže profese a aktivní ochranou před předsudky.

Další významnou roli hraje důvěra ve vlastní schopnosti. Sociálně-kognitivní kariérová teorie (Lent et al., 1994) zdůrazňuje koncept self-efficacy, tedy přesvědčení jedinec o jeho schopnostech zvládnout nároky profese. Pro profesní stabilitu není rozhodující pouze vstup do oboru, ale především postupné budování pocitu kompetence v oblasti práce s emocemi, administrativní zátěží či krizovými situacemi. Pokud začínající pracovník čelí izolaci nebo nedostatku podpory a tento pocit se nerozvine, jeho zájem o profesi může rychle slábnout. Uvedené podtrhuje význam kvalitního mentoringu jako nástroje posilování profesního sebevědomí (Lent & Brown, 2013).

V prostředích s výraznou genderovou nerovnováhou se muži mohou ocitát v pozici tzv. *tokenu* (symbolu). Kanterová (1977) popisuje, že příslušníci početních menšin bývají často vystaveni tlaku reprezentovat celou svou skupinu. Jejich chyby jsou více sledovány a jejich role bývá stereotypně vymezována. Tento stav přináší dlouhodobý psychický tlak a pocit izolace. Smyslem dobré praxe by proto mělo být vytváření prostředí, kde je různorodost běžná a každý může fungovat především jako profesionál, nikoli jako výjimka.

Specifickým jevem v genderově nevyvážených profesích je také tzv. *skleněný výtah* (Williams, 1992), kdy jsou příslušníci menšinového pohlaví neformálně podporováni v rychlejším kariéřním postupu nebo směřováni k určitým typům úkolů. Ačkoli to může působit jako výhoda, často vzniká nesoulad mezi osobní profesní orientací a očekáváním samotného systému. Pokud pracovník usiluje o přímou práci s klienty, ale je tlačěn do manažerských či disciplinárních rolí, může docházet k oslabení profesní motivace. Udržitelná personální strategie proto musí reflektovat nejen pracovní podmínky, ale i otázky profesní identity, umožňovat různorodé kariéřní dráhy a chránit jednotlivce před stereotypním zaškatulkováním.

Celkově se ukazuje, že dlouhodobé setrvání v náročných pomáhajících profesích není dáno pouze strukturou pracovních podmínek, ale také tím, zda systém dokáže snižovat sociální náklady profese, podporovat rozvoj kompetencí a vytvářet prostředí, v němž mohou pracovníci naplňovat svou roli především jako odborníci.

Zatímco předchozí část se věnovala důvodům, proč muži z oboru odcházejí (vysoké náklady, stereotypy). Koncept self-efficacy přináší rámec pro porozumění tomu, jak podporovat dlouhodobé setrvání v profesi.

Self-efficacy není jen obecná sebedůvěra. Albert Bandura (1997) ji definuje jako přesvědčení člověka o tom, že je schopen zorganizovat a realizovat kroky potřebné k dosažení výsledku. Ve školním kontextu jde o víru učitele: „*Věřím, že dokážu tohoto žáka naučit, že zvládnou tuto krizovou situaci.*“

Psychologický konstrukt self-efficacy funguje jako kritický mezičlánek mezi tím, co se student naučí na univerzitě (kompetence) a skutečným setrváním v praxi. Výzkumy poukazují, že self-efficacy působí jako ochranný štít proti stresu, kdy učitelé s vyšší mírou self-efficacy vnímají pracovní zátěž jako méně stresující (Schwarzer & Hallum, 2008). Nižší stres následně vede k menšímu riziku vyhoření i nižšímu záměru profesi opustit. Zee a Koomen (2016) zároveň potvrzují souvislost s celkovým well-beingem učitele. Pro muže ve speciální pedagogice se jedná o důležitý poznatek v tom, že pokud chceme předcházet odchodům, je třeba cíleně posilovat přesvědčení o zvládnutí specifických nároků samotné profese, jako je emoční zátěž, administrativa či minoritní postavení.

Důležitým zjištěním pro praxi je, že self-efficacy je doménová (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy, 2001). Učitel se může cítit jistý v plánování výuky, ale naprosto nejistý v managementu chování nebo v komunikaci s rodiči. Studie Yıldırma (2025) nebo Mastrothanasise (2021) ukazují, že speciální pedagogové mají odlišné profily zdatnosti pro různé úkoly. Dobrá praxe v přípravě tedy nesmí být obecná („*musíte si věřit*“), ale cílit na kritické domény: *jak zvládnout agresí, jak vést dokumentaci, jak ustát tlak v týmu.*

Pozitivní zprávou je, že self-efficacy nepředstavuje vrozenou vlastnost. Meta-analýza Täschnera a kol. (2025) potvrzuje, že vhodně zvolené intervence dokážou vnímanou profesní účinnost učitelů významně posilovat. Klíčovým rámcem jsou v tomto ohledu čtyři zdroje popsané Bandurou (1997), které lze přímo promítnout do podoby profesní přípravy i podpory v praxi.

Prvním zdrojem jsou tzv. *zkušenost mistrovství*. Jde o autentické zážitky úspěchu, posilující přesvědčení o vlastních schopnostech zvládnutí konkrétní situace. Praxe studentů a začínajících pracovníků by proto měla být postupná a strukturovaná. Namísto okamžitého vystavení nejnáročnějším situacím je účelnější vytvářet sérii menších, řízených úspěchů podporující budování profesní jistoty.

Druhým zdrojem je učení nápodobou. Možnost sledovat, jak kolegové zvládají náročné situace, pomáhá snižovat nejistotu a posiluje důvěru ve vlastní schopnosti. Důležité je přitom setkávání s různými styly práce a přístupy k řešení krizí rozšiřující repertoár možných strategií.

Třetím zdrojem je sociální přesvědčování. Kvalitní mentoring a systematické uvádění do praxe poskytují začínajícím pracovníkům rámec, v němž mohou své zkušenosti reflektovat a chyby vnímat jako přirozenou součást učení. Ingersoll a Strong (2011) poukazují, že mentoring významně přispívá k profesní stabilitě právě díky své podpůrné funkci.

Čtvrtým a posledním zdrojem je práce s emocemi. Lidé často interpretují stresové projevy těla jako známku vlastní nezpůsobilosti. V náročných profesích, kde je zvýšená míra stresu běžná (Ruble et al., 2011), je proto nezbytné rozvíjet dovednosti regulace zátěže. Schopnost pracovat

se stresem by měla být chápána jako základní profesní kompetence, která přispívá k vyšší vnímané zdatnosti i dlouhodobému setrvání v oboru.

Budování self-efficacy (víry ve vlastní schopnosti) nepředstavuje pouze individuální psychologickou intervenci, ale jednu z neúčinnějších cest k posílení kapacity celého oboru speciální pedagogiky. Vytváříme-li prostředí systematicky podporující pocit kompetence, smysluplnosti práce a zvládání náročných situací, přispíváme tím k omezení předčasných odchodů a ke stabilizaci profesního týmu. Namísto pasivního sledování ztrát odborníků do jiných oborů se tak otevírá prostor pro budování dlouhodobě udržitelné profesní základny. Pracovníci s pocitem podpory a důvěry ve své schopnosti nejen zvyšují kvalitu své pedagogické práce, ale zároveň posilují vztahy s dětmi i jejich rodinami a přispívají k vytváření bezpečného a spolupracujícího prostředí.

Významnou roli v tomto smyslu hrají mentoři, podporující začínající kolegy, vedení odmítající stereotypní očekávání a v neposlední řadě pracovní týmy, vytvářející prostor pro otevřené sdílení zkušeností a nejistot. Rozmanitost není cílem sama o sobě. Představuje prostředek k budování prostředí, v němž se mohou rozvíjet profesionální kompetence a zároveň i lidské vztahy.

Když hovoříme o self-efficacy speciálních pedagogů, nestačí zůstat u obecných formulací. Většina absolventů dnes vstupuje do inkluzivního prostředí, které je typické svou náročností a proměnlivostí. Inkluze nepředstavuje jednu konkrétní metodu, kterou by bylo možné si jednoduše osvojit. Jde o dynamický proces vyžadující průběžné přizpůsobování se potřebám žáků i celé třídy. Právě proto klade inkluzivní vzdělávání vysoké nároky na profesní sebedůvěru. Speciální pedagog se v něm denně setkává se situacemi plnými nejistoty a potřebuje věřit, že je dokáže zvládnout (Bandura, 1997).

Pro systematickou práci se self-efficacy v inkluzivním vzdělávání je užitečné opřít se o model Sharmy, Loremana a Forlina (2012). Jejich nástroj *Teacher Efficacy for Inclusive Practices* (TEIP) vymezuje tři základní oblasti profesní sebedůvěry. První je důvěra ve vlastní schopnost přizpůsobit výuku tak, aby byla srozumitelná všem žákům, včetně práce s diferenciací. Druhou je schopnost zvládat rušivé chování a předcházet jeho eskalaci a konečně třetí oblastí je přesvědčení o vlastní kompetenci efektivně spolupracovat s rodiči, kolegy i asistenty.

Podle našeho názoru má zmíněná triáda pro praxi zásadní význam. Ukazuje, že inkluze nespočívá pouze ve zvládnutí výuky. Stejně tak se jedná o schopnost spolupracovat s druhými a řešit náročné situace. Pokud si pedagog není jistý v některé z těchto oblastí (například zvládá výuku, ale cítí nejistotu při komunikaci s rodiči) oslabuje se jeho celková profesní odolnost a zvyšuje se riziko předčasného odchodu z profese.

Z uvedeného modelu vyplývá, že spolupráce nepředstavuje jen doplňkovou dovednost, ale základní předpoklad fungování v inkluzivním prostředí. Speciální pedagog zde nemůže pracovat izolovaně. V praxi se přitom ukazují dvě důležité roviny. První je rovina kompetenční, tedy zda pedagog disponuje potřebnými komunikačními a spolupracujícími dovednostmi. Druhou je rovina podmínek, určující reálnou možnost spolupráce (například prostřednictvím času, podpory vedení a míry profesní autonomie).

Na tomto místě je důležité zmínit pojem učitelské agentnosti (*Teacher Agency*). Li a Rupp (2021) ve svém přehledu upozorňují, že odborné znalosti nestačí, pokud učitel nemá prostor je uplatnit. Agentnost označuje schopnost jednat, vyjednávat a přizpůsobovat výuku konkrétním podmínkám školy. Pokud je učitel nadměrně zatížen administrativou a nemá prostor pro autonomní rozhodování, omezuje se jeho možnost zažít úspěch při řešení náročných situací. Bez takových zkušeností se obtížně rozvíjí self-efficacy a následně klesá i pravděpodobnost dlouhodobého setrvání v profesi. Z těchto teoretických východisek vyplývá několik praktických implikací pro přípravu a podporu

pedagogů. Profesní příprava by měla systematicky posilovat sebedůvěru ve všech klíčových oblastech inkluzivní praxe. Nejedná se pouze o výuku, ale také o oblast řízení chování a spolupráce. Schopnost kooperace a sdílené výuky by měla být rozvíjena stejně důsledně jako práce s jednotlivými žáky, protože bez ní nelze inkluzivní prostředí dlouhodobě udržet. Zároveň je důležité podporovat agentnost učitelů, tedy jejich schopnost aktivně vstupovat do vyjednávání o podmínkách své práce a uplatňovat profesní úsudek. Posilování self-efficacy v těchto oblastech pak představuje účinnou prevenci stresu a vyhoření, protože vyšší důvěra ve vlastní schopnosti zvyšuje odolnost vůči náročným situacím.

Inkluzivní vzdělávání klade na speciální pedagogy vysoké nároky. Výzkumy i teoretická východiska ukazují, že samotná odborná připravenost k dlouhodobému setrvání v profesi nestačí (Sharma et al., 2012; Li & Ruppert, 2021). Pro udržitelnost profesní dráhy je rozhodující nejen to, jaké znalosti speciální pedagog má, ale především míra důvěry ve vlastní schopnost zvládat situace vyžadující spolupráci, vyjednávání a řešení konfliktů. Výše uvedené má důsledky (musí mít) i pro pojetí profesní přípravy. Namísto modelu „*osamělého experta*“ je třeba posilovat identitu pedagoga jako kompetentního člena týmu. Self-efficacy v inkluzivním prostředí se totiž nerozvíjí v izolaci, ale v kontextu podpurných vztahů a reálných možností ovlivňovat vlastní práci. Pokud má učitel jistotu ve zvládnutí chování žáků, disponuje dovednostmi ke spolupráci s kolegy a zároveň má prostor aktivně formovat podmínky své profesní činnosti. Má-li učitel jistotu ve zvládnutí chování žáků, dovednosti ke spolupráci s kolegy a možnost ovlivňovat podmínky své práce, roste jeho profesní sebedůvěra i ochota v oboru zůstat.

Dosavadní text sborníku se soustředil na kompetence a organizační podmínky. Speciální pedagogika je však ve své podstatě profesí pomáhající a pečující. To nás přivádí k zásadnímu sociologickému rozporu, který musí každý muž v tomto oboru vnitřně vyřešit: „*Jak skloubit profesní požadavek na empatii a péči se společenským očekáváním tradičního mužství?*“

Hochschildová (1983) zavedla termín *emoční práce*. V profesích, jako je speciální pedagogika, není pracovníkem jen ten, kdo učí, ale ten, kdo aktivně *pracuje se svými emocemi*, aby vyvolal klid či bezpečí u klienta. Pro muže to představuje specifickou výzvu. Socializace chlapců často vede k potlačování projevů slabosti, smutku či dojetí. Oblast speciální pedagogiky však klade na muže často opačné nároky: vyžaduje schopnost naladění na dítě, empatii a někdy i ochotu vystoupit z role pevné autority. Pokud muž tuto emoční práci vykonává, může se setkávat jak s vnitřním napětím, tak s vnějšími očekáváními. Vnitřní konflikt může souviset s pochybnostmi o vlastní autoritě při projevech empatie, zatímco z vnějšího prostředí mohou přicházet tlaky směřující k tomu, aby muž zastával spíše roli „*toho, kdo zasahuje*“, než toho, kdo poskytuje podporu.

Elliott (2016) v této souvislosti nabízí pozitivní východisko v konceptu *Caring Masculinity* (*pečující maskulinita*). Muži ve speciální pedagogice jsou často průkopníky nového typu mužství. Odmítají tzv. *hegemonní maskulinitu* (založenou na dominanci a síle) a dokazují, že péče není výhradně ženská doména. Pro sborník dobré praxe je to klíčové sdělení: „*Podpora mužů neznamena, že z nich chceme udělat druhé ženy v systému, ani že chceme, aby do škol vnesli armádní pořádek*. Cílem je uznat a posilovat pečující rozměr mužské role jako plnohodnotnou součást profesionality. Dobrá praxe by měla ukazovat, že muž může být kvalitním a efektivním speciálním pedagogem, aniž by byl automaticky směřován do role nositele tvrdého přístupu.

Zatímco platové tabulky jsou genderově neutrální, kultura pracoviště nikoli. Výzkumy zaměřené na menšiny v organizacích upozorňují na tzv. *Hidden Curriculum* (skryté kurikulum) profesního života. Ve školním prostředí (zejména ve speciální pedagogice), se následně mohou objevovat méně viditelné překážky postupně snižující motivaci mužů k dlouhodobému setrvání v oboru. V silně feminizovaných kolektivech (například mateřské školy, speciální školy) často chybí elementární zázemí pro muže. Nejde jen o úsměvné (ale reálné) problémy typu chybějících šaten

či toalet pro personál (muže). Jde o pocit, že prostor školy s jejich přítomností nepočítal. Sociální izolace se pak projevuje v komunikaci, tématech rozhovorů ve sborovně, humoru a sdílení osobních starostí. Stereotypní očekávání se neprojevují jen ve výuce, ale i v každodenním provozu školy. Muži ve speciální pedagogice často uvádějí, že jsou automaticky osloveni při technických problémech, stěhování nábytku nebo fyzicky náročných asistenčních úkonech, a to i mimo rámec své pracovní role. Výše uvedené situace mohou být zpočátku vnímány jako projev důvěry, z dlouhodobého hlediska však oslabují profesní identitu. Odborná práce se dostává do pozadí a pedagog je postupně vnímán spíše jako praktická výpomoc než jako specialista. Podpora dlouhodobého setrvání proto spočívá i v jasném vymezení profesních hranic a důsledném posilování odborného statusu.

Ukazuje se, že nestačí pracovníky pouze přivést do profese, ale je nezbytné vytvářet podmínky pro jejich dlouhodobé setrvání. Klíčovou roli přitom hraje profesní sebedůvěra a kvalita podpory v pracovním týmu.

Teoretická část našeho sborníku se snažila vymezit základní rámec problému. Následující části přináší konkrétní příklady, jak výše uvedené teoretické principy zohledňovat ve vysokoškolské přípravě speciálních pedagogů.

II. EVALUACE JAKO SOUČÁST DOBRÉ PRAXE

Druhá kapitola sborníku je věnována evaluaci odborné přípravy speciálních pedagogů na kariérní směřování ve studovaném oboru, která je pilotně ověřena v rámci projektu *Speciální pedagog: inspirací k volbě profese*. Cílem kapitoly je představit proces sběru zpětné vazby od účastníků vzdělávacích aktivit uskutečňovaných na vysoké škole a současně nabídnout tento sběr jako prakticky využitelný příklad dobré praxe pro akademické prostředí.

Zařazené evaluační dotazníky vznikaly průběžně v návaznosti na realizované semináře, workshopy a aktivizační bloky. Sloužily k reflexi odborného obsahu, organizačního zajištění i pedagogických přístupů a zároveň umožňovaly zachytit subjektivně vnímaný přínos jednotlivých aktivit pro profesní rozvoj studentů. Zvláštní pozornost byla věnována otázkám inkluzivního přístupu, eliminaci genderových stereotypů a podpoře profesní identity budoucích speciálních pedagogů.

Evaluační nástroje byly koncipovány jako kombinace strukturovaných položek a otevřených otázek, což umožnilo získat jak kvantitativní, tak kvalitativní data. Reflexe účastníků poskytla důležitý podklad pro průběžné úpravy obsahu seminářů, plánování navazujících workshopů a další metodický rozvoj projektu. Získaná zpětná vazba zároveň přispěla k hlubšímu porozumění potřebám studentů a jejich očekáváním ve vztahu ke studiu i budoucí profesní praxi.

Jednotlivé evaluační dotazníky jsou prezentovány v původní podobě tak, aby mohly sloužit jako inspirační zdroj pro pedagogy vysokých škol, lektory odborných kurzů i další aktéry zapojené do přípravy budoucích pracovníků v pomáhajících profesích. Jejich otevřené sdílení podporuje transparentnost vzdělávacího procesu a nabízí možnost přenosu osvědčených evaluačních postupů do dalších kontextů.

V tomto kontextu se evaluace vzdělávacích aktivit jeví jako nezbytný nástroj reflexe kvality pedagogického působení i prostředek podpory profesního zrání studentů. Systematicky realizovaná zpětná vazba umožňuje zachytit nejen míru naplnění vzdělávacích cílů, ale také subjektivně vnímaný přínos jednotlivých aktivit pro formování profesní identity, posilování sebedůvěry a orientaci v budoucím profesním směřování. Evaluace tak nepředstavuje pouze kontrolní mechanismus, ale stává se integrální součástí vztahově orientovaného vzdělávacího procesu, který podporuje dialog mezi vyučujícími a studenty a vytváří prostor pro společné učení.

Zvláště v genderově nevyvážených oborech má reflexivní evaluace významnou roli při identifikaci faktorů, jež mohou přispívat k pocitu marginalizace, profesní nejistoty či snížené motivace. Umožňuje pojmenovat bariéry i podpurné prvky studijního prostředí a současně poskytuje cenné podklady pro úpravy kurikula, volbu výukových strategií a rozvoj mentoringových a participativních forem práce. Transparentní práce se zpětnou vazbou navíc posiluje pocit aktivního zapojení účastníků do utváření akademické kultury.

V rámci projektu byly proto využívány strukturované evaluační nástroje zaměřené jak na odborný obsah realizovaných seminářů, tak na kvalitu samotných interakcí, míru inkluzivity a vnímaný dopad aktivit na profesní orientaci účastníků. Získaná data sloužila nejen k průběžné optimalizaci vzdělávacího programu, ale také jako podklad pro hlubší reflexi vztahového klimatu a jeho vlivu na konkrétní zkušenost účastníků. Důraz byl kladen na zachycení individuálních perspektiv a zkušeností, které jsou v procesu profesní socializace a identifikace klíčové.

Zařazení evaluačních dotazníků do této publikace proto nelze chápat pouze jako dokumentaci realizovaných aktivit, ale jako součást širší strategie podpory inkluzivního a participativního vzdělávacího prostředí. Prezentované nástroje reflektují snahu o systematické propojování teorie,

praxe a reflexe a představují konkrétní metodický rámec, který může být inspirativní i pro další vzdělávací instituce. V následující části jsou proto jednotlivé evaluační formuláře uvedeny v původní podobě jako sborník dobré praxe, s cílem nabídnout přenositelné příklady evaluačních postupů podporujících profesní identitu, vztahovou kulturu a genderově citlivý přístup ve vysokoškolském vzdělávání.

Zastáváme názor, že vhodný rámec pro posílení inkluze a podpory mužských studentů nabízí relační (vztahová) pedagogika, jejíž principy akcentují kvalitu mezilidských vztahů, participaci a osobní rozvoj (Felten & Lambert, 2020).

Tab. II: Principy vytváření vztahového klimatu ke genderové vyváženosti

Oblast opatření	Popis	Přínos pro studenty
Volitelné semináře	Skupinová setkání zaměřená na sdílení zkušeností, postojů a reflexi profesní identity.	Posílení pocitu sounáležitosti, možnost ventilovat obavy a růst prostřednictvím vzájemné podpory.
Dialogická výuka (case studies)	Práce ve skupinách na reálných případech, s důrazem na různost perspektiv a zkušeností.	Podpora spolupráce, empatie a rozvoj kritického myšlení.
Mentoring a role models	Vytváření příležitostí pro kontakt s odborníky z praxe, včetně mužských vzorů (např. absolventů, odborníků).	Inspirace a možnost profesního ukotvení pro studenty s pocitem marginálního postavení ve studijní skupině
Peer learning a komunitní výuka	Zapojení studentů a studentek jako spoluvůdců výukového prostředí, např. vedení diskusí, facilitace, spoluúčast na hodnocení.	Zvýšení autonomie, pocitu kompetence a přijetí v akademické komunitě.
Inkluzivní jazyková kultura	Reflektování genderové rozmanitosti ve výuce i komunikaci (např. vyvážené oslovení, používání genderově citlivého jazyka).	Snížení pocitu vyloučení, normalizace diverzity a vytváření bezpečného prostoru.
Reflexe smyslu vzdělávání	Začleňování aktivit vedoucích k zamyšlení nad motivací ke studiu, očekáváním a osobním naplněním profesní role.	Podpora profesní identity, vnitřní motivace a dlouhodobého závazku vůči oboru.

Na základě výše uvedených teoretických východisek a praktických zkušeností byly v rámci projektu vytvořeny a aplikovány konkrétní evaluační nástroje, které umožňovaly systematickou reflexi realizovaných seminářů a vzdělávacích aktivit. Tyto nástroje byly koncipovány tak, aby zachycovaly nejen obsahovou kvalitu výuky, ale také vztahové klima, podporu profesní identity studentů a vnímaný přínos aktivit pro budoucí praxi.

Jednotlivé dotazníky vznikaly v návaznosti na specifický charakter realizovaných seminářů (zahajovací, aktivizační, kazuistické či workshopové bloky) a byly přizpůsobeny jejich zaměření i organizační formě. Součástí evaluace byly jak strukturované položky umožňující srovnání výstupů, tak otevřené otázky podporující hlubší kvalitativní reflexi zkušenosti účastníků.

Zařazení těchto nástrojů do publikace má dvojitý význam. Jednak dokumentuje proces průběžné sebereflexe a metodického rozvoje projektu, jednak nabízí konkrétní, prakticky využitelné příklady evaluačních postupů, které mohou být inspirativní pro další akademická pracoviště i vzdělávací instituce. Transparentní sdílení evaluačních formulářů zároveň podporuje otevřenost odborné diskuse o kvalitě přípravy budoucích speciálních pedagogů.

V následující části jsou proto jednotlivé evaluační dotazníky prezentovány v původní podobě jako sborník dobré praxe.

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe <i>I. zahajovací seminář</i>
Doba trvání	2 hodiny (120 min)

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	<p>Hlavním cílem semináře bylo seznámit studenty semináře s klíčovými informacemi o volitelném semináři, jeho celkovém konceptu a předpokládaných metodách a formách výuky.</p> <p>Cílem setkání v rámci volitelného semináře bylo poskytnout rozšiřující poznatky o aktuálních otázkách speciálně pedagogické praxe v rámci témat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Současný stav inkluze ve vzdělávání; • Principy inkluzivního vzdělávání a jejich aplikace v praxi • Výzvy spojené s inkluzí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Role speciálního pedagoga v inkluzivním týmu. • Podpůrná opatření a práce s asistentem pedagoga. <p>Tématem byla i mezioborová spolupráce a role speciálního pedagoga. V neposlední řadě se setkání věnovalo tématu motivace k výkonu povolání speciálního pedagoga.</p> <p>Cílem bylo nabídnout studentům praktické a interaktivní příležitosti k prohloubení jejich znalostí a dovedností v oblasti, kterou seminář pokrývá.</p>

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	<p>Inkluze ve vzdělávání: teorie a praxe</p> <p>Principy inkluzivního vzdělávání a jejich aplikace.</p> <p>Výzvy spojené s inkluzí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.</p> <p>Role speciálního pedagoga v inkluzivním týmu.</p> <p>Podpůrná opatření a práce s asistentem pedagoga.</p> <p>Mezioborová spolupráce a role speciálního pedagoga</p>
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů v praxi?	<p>Eliminace rizik stereotypního vnímání studentů v inkluzivním vzdělávání, zejména v tématech jako inkluze, diverzita a rovné příležitosti, vyžaduje cílené strategie. V rámci semináře byly využívány informace a materiály reflektující rozmanitost vzdělávacích přístupů a zkušeností studentů s různými potřebami.</p> <p>Studenti se zaměřili na analýzu tradičních stereotypů, včetně těch spojených se vzděláváním žáků s postižením. Diskutovány byly například předsudky ohledně očekávaného chování, výkonů či schopností jedinců s postižením.</p> <p>Důraz byl kladen na reflexi a kritické myšlení studentů při analýze předsudků a stereotypů. Společná diskuse umožnila praktické</p>

	zkoumání situací, kdy stereotypní předpoklady narušují rovné příležitosti ve vzdělávání, a hledání inkluzivních strategií, které podporují individuální potenciál každého jednotlivce.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti studentů ze studijní praxe?	<p>Studenti a studentky měli možnost sdílet své zkušenosti a pohledy na inkluzi ve školním prostředí, což podpořilo vzájemné porozumění a empatické přístupy.</p> <p>Diskuse se zaměřila především na zkušenosti spojené s problematikou inkluzivního vzdělávání a na výzvy, které přináší práce s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. V rámci skupiny studenti a studentky společně navrhovali způsoby, jak překonávat bariéry spojené s inkluzí žáků s odlišnými vzdělávacími potřebami. Tímto způsobem se studenti a studentky učili rozpoznávat a analyzovat příčiny vzdělávacích nerovností a diskutovali efektivní strategie, jak vytvářet podmínky pro plnohodnotnou participaci všech žáků na vzdělávacím procesu. Výstupy z těchto diskusí přispěly k hlubšímu pochopení teoretických principů inkluze v reálném školním prostředí.</p>

Strategie práce se studenty	
Jak byli studenti mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	<p>V rámci volitelného semináře měli studenti (muži) příležitost sdílet a diskutovat své praktické zkušenosti. Zaměřili se především na reflexi své role jako mužů v prostředí, které je často vnímáno jako převážně ženské. Měli možnost analyzovat, jak jejich genderová identita ovlivňuje jejich práci, a jak mohou přispět k diverzitě přístupů ve speciální pedagogice. Studenti (muži) se zamýšleli nad výhodami i výzvami, které jejich role může přinášet, například v oblastech jako práce s dětmi, které postrádají mužské vzory, nebo při zvládnání emocí a konfliktů v prostředí s vysokou emocionální náročností. Součástí reflexe bylo také zkoumání společenských očekávání a stereotypů spojených s mužskou a ženskou rolí ve speciální pedagogice. Tato diskuse poskytla cenný vhled do toho, jak různé genderové perspektivy mohou obohatit speciálně pedagogickou praxi, podpořit inkluzi a přispět k budování vyváženějších týmů.</p>
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	<p>V rámci semináře byly prezentovány konkrétní příklady situací, kdy inkluzivní přístupy pomohly odstranit bariéry pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Diskuse zahrnovala také problematiku genderových otázek v kontextu inkluze a jejich vliv na vzdělávací prostředí.</p> <p>Diskuse se týkala také významu různorodých perspektiv, jak tyto faktory ovlivňují přístup žáků ke vzdělání, jejich školní úspěšnost i zapojení do školního kolektivu. Studenti a studentky byli povzbuzováni k tomu, aby sdíleli své zkušenosti z praxe a osobní názory, což vedlo k hlubšímu porozumění výzvám, kterým čelí žáci z různých prostředí.</p>

Rozpoznávání překážek	
Jakým způsobem bylo studentům představeno rozpoznávání překážek kladených samotnou vysokou školou,	<p>Během semináře probíhala otevřená diskuse, v níž studenti a studentky sdíleli své osobní zkušenosti a zamýšleli se nad překážkami, které se objevily během jejich studia. Tato reflexe ukázala, že studenti (muži) považují poskytnutou podporu a dostupné zdroje za dostatečné k tomu, aby účinně čelili výzvám, které mohou během studia nastat.</p>

vyučujícími nebo kolegy ve studiu?	
Jak byli studenti učeni účinně těmto překážkám čelit?	V rámci diskuse jsme se zaměřili na různé způsoby, jak řešit možné obtíže (například komunikaci s vyučujícími, vedením katedry, garantem studijního programu nebo v případě potřeby s univerzitní ombudsmankou) z perspektivy různých aktérů na vysoké škole. Zkoumali jsme možné způsoby podpory a efektivní reakce na překážky, které mohou studentům (mužům) bránit v dosažení jejich cílů. Tato otevřená diskuze nám umožnila přehodnotit stávající strategie a připravit se na případné výzvy, které mohou nastat v budoucnosti.

Ocenění úspěšnosti	
Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Na závěr semináře byla od studentů a studentek vyžádána zpětná vazba, kterou poskytli prostřednictvím diskuse.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných informací?	Byla využita zpětná vazba, neboť se jednalo o první setkání studentů s cílem vysvětlení a konkretizace obsahu a témat předmětu. Na základě našeho setkání jsme se rozhodli definovat možnosti a nabídku workshopů, které budou součástí semináře. Workshopům bude věnována pozornost nejen z teoretického hlediska, ale i z praktického pohledu, kde se studenti budou moci aktivně zapojit a využít nabyté informace v reálných situacích. Na základě společného setkání byly identifikovány oblasti zájmu studentů, které vyvstaly během diskuse a reflektovaly jejich největší zájem. Nejvíce studenty a studentky zaujala problematika školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Dále byla věnována pozornost tématu speciálních základních škol, což se ukázalo jako oblast s velkým zájmem o možnosti individualizovaného přístupu a podpory pro děti s různými druhy postižení nebo vzdělávacími potřebami. Další významnou oblastí, která studenty zaujala, byla problematika sociálně-právní ochrany dětí. V návaznosti na tento zájem budou do semináře zařazeny workshopy a diskusní bloky, které se budou těmito tématy podrobněji zabývat, což studentům umožní získat hlubší porozumění a rozvíjet praktické dovednosti pro práci v těchto oblastech.

Inovace	
Byly implementovány nějaké inovativní přístupy nebo metody ve srovnání s běžným výukovým procesem?	Pro seminář byly implementovány inovativní přístupy a metody, které se odlišují od tradičního výukového procesu a zaměřují se na aktivní a praktické zapojení studentů. Namísto klasických forem byla zavedena interaktivní forma semináře, která zahrnovala případové studie. Studenti a studentky byli podporováni v reflexi svých vlastních zkušeností, včetně diskusí o osobních pohledech na inkluzivní vzdělávání

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Po zhodnocení zpětné vazby od studentů a studentek můžeme seminář považovat za úspěšný, zejména v kontextu inkluzivního vzdělávání. Studenti a studentky ocenili snahu o realizaci inovativního obsahu

	kurzu, který se zaměřuje na rozmanité přístupy k začleňování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného vzdělávacího procesu. Dále pozitivně hodnotili plánované budoucí zapojení odborníků z praxe, což přispěje k obohacení výuky o aktuální zkušenosti a příklady z terénu.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Z pohledu rozšíření obsahu a zjednodušení přístupu ke klíčovým tématům zaměřeným na inkluzivní vzdělávání, bude výuka obohacena o interaktivní online zdroje. Tento přístup představuje krok směrem k modernizaci vzdělávacích metod, které podporují aktivní zapojení studentů a umožňují lepší pochopení komplexních témat. Díky využití digitálních nástrojů se studenti budou moci snadněji orientovat v problematice inkluze a získat přístup k aktuálním materiálům a případovým studiím, které zohledňují různorodé vzdělávací potřeby žáků.

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe <i>II. setkání semináře</i>
Doba trvání	4 hodiny (240 min)

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	<p>Cílem semináře bylo podrobněji prozkoumat a diskutovat problematiku inkluzivního vzdělávání. Studenti měli příležitost seznámit se s různými aspekty inkluze, včetně přístupů, strategií a metod, které podporují rovné vzdělávací příležitosti pro všechny žáky, bez ohledu na jejich individuální potřeby, zázemí nebo schopnosti. Diskuse byla zaměřena na porozumění tomu, jak inkluzivní vzdělávání ovlivňuje jednotlivce i společnost, a jaké výzvy a příležitosti tento přístup přináší jak pro pedagogy, tak pro žáky.</p> <p>Seminář se zaměřil na praktické aplikace inkluzivních strategií, jako je diferencovaná výuka, přizpůsobení materiálů a metod pro různé potřeby žáků, a na zajištění podpory pro pedagogy při realizaci inkluzivních přístupů. Studenti se také věnovali výzvám, které inkluzivní vzdělávání přináší, včetně přizpůsobení školních prostor, integrace žáků s různými vzdělávacími potřebami do běžných tříd, a otázkám spolupráce mezi pedagogy, rodiči a odborníky. Seminář se zaměřil na problematiku činností školních specialistů na školním poradenském pracovišti (na pracovní pozici školního metodika prevence, výchovného poradce, školního speciálního pedagoga, koordinátora inkluze, sociálního pedagoga, školního psychologa).</p>

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	<ul style="list-style-type: none"> • Seminář se orientoval na tato témata: Strategie přizpůsobování výukových metod a materiálů podle individuálních potřeb žáků • Přizpůsobení materiálů a metod pro různé vzdělávací potřeby žáků. Téma bylo zaměřené na to, jak upravit výukové materiály a metody, aby byly přístupné pro žáky

	<p>se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně dětí s postižením, poruchami učení nebo jinými specifickými potřebami.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podpora pro pedagogy při realizaci inkluzivních přístupů. Diskuze o tom, jak podporovat pedagogy při implementaci inkluzivních metod a jaké nástroje a zdroje jsou k tomu potřeba, včetně profesionálního rozvoje učitelů. • Problematika školního poradenského pracoviště (pracovní pozice školní metodik prevence, výchovný poradce, školní speciální pedagog, koordinátor inkluze, sociální pedagog, školní psycholog). Spolupráce mezi pedagogy, rodiči a odborníky.
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů v praxi?	Rizika stereotypních výkladů byla eliminována důrazem na inkluzivní přístup a rovnost ve všech aspektech semináře. Během diskuzí byl kladen důraz na individuální schopnosti, zájmy a potřeby každého z účastníků, bez ohledu na jakékoli stereotypy nebo předsudky týkající se genderu. Důraz byl kladen na to, že efektivní práce s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, závisí především na odbornosti, empatii a schopnosti budovat vztahy, nikoli na pohlaví. Studenti a studentky byli vedeni k tomu, aby reflektovali své vlastní názory a předsudky prostřednictvím skupinových diskusí a analýzy případových studií, které zohledňovaly různé situace a perspektivy.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti studentů ze studijní praxe?	Během semináře měli studenti příležitost diskutovat o inkluzi ve školním prostředí a sdílet své názory na výzvy, které se v této oblasti objevují. Diskuze se zaměřila na konkrétní zkušenosti s prací s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a na způsoby, jak překonávat překážky, které brání jejich plné integraci do běžného vzdělávacího procesu. Studenti společně identifikovali faktory, které vedou ke vzdělávacím nerovnostem, a navrhovali strategie pro vytvoření prostředí, které by umožnilo všem žákům účinně se zapojit do vyučování.

Strategie práce se studenty	
Jak byli studenti mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	Seminář poskytl prostor studentům (mužům) ke sdílení a analýze jejich zkušeností a k zamyšlení nad jejich rolí v oblasti speciální pedagogiky, která je tradičně spojována spíše s ženami. Během diskuzí se témata zaměřila na vliv genderové identity na přístup k práci speciálního pedagoga, komunikaci a vztahy s dětmi i s kolegy. Studenti (muži) reflektovali, jak jejich přítomnost může přispět k diverzitě a obohacení speciálně pedagogické praxe. Seminář zároveň podpořil otevřenost a respekt k odlišnostem, čímž zdůraznil důležitost vyvážených týmů (nejen školního poradenského pracoviště) pro efektivní práci ve speciálně pedagogické praxi.
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	Seminář se zaměřil na klíčové strategie inkluzivního vzdělávání, s důrazem na přizpůsobování výukových metod a materiálů podle individuálních potřeb žáků. Studenti se seznámili s tím, jak upravit výukové materiály a metodiky, aby byly přístupné pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně dětí s postižením, poruchami učení nebo jinými specifickými potřebami. Během semináře probíhaly praktické aktivity, při kterých si studenti

	<p>vyzkoušeli, jak přizpůsobit materiály a výukové metody, aby podpořili rozmanité potřeby žáků ve třídě.</p> <p>Další součástí semináře byla diskuze o podpoře pedagogů při realizaci inkluzivních přístupů. Studenti se zaměřili na to, jaké nástroje a zdroje mohou učitelé využívat při implementaci inkluzivních metod a jakým způsobem by měla probíhat podpora a profesní rozvoj pedagogů, kteří pracují s žáky se speciálními potřebami. Diskutovali o různých typech školení a podpůrných programů, které mohou pomoci speciálními pedagogům efektivně aplikovat inkluzivní přístupy.</p> <p>Seminář se rovněž zaměřil na problematiku školního poradenského pracoviště. Studenti se seznámili s klíčovými pracovními pozicemi v rámci školního poradenského týmu, jako jsou školní metodik prevence, výchovný poradce, koordinátor inkluze, sociální pedagog a školní psycholog. Byla diskutována role těchto odborníků v podpoře inkluzivního vzdělávání a možnosti spolupráce mezi pedagogy, rodiči a odborníky na podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Aktivita zahrnovala případové studie, kde studenti navrhovali způsoby, jak zlepšit komunikaci a koordinaci mezi těmito profesionály pro zajištění efektivní podpory žáků.</p> <p>Cílem semináře bylo poskytnout studentům komplexní pohled na inkluzivní vzdělávání a podpořit je v aplikaci těchto principů v praxi tak, aby byli schopni efektivně reagovat na potřeby žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.</p>
--	---

Rozpoznávání překážek	
Jakým způsobem bylo studentům představeno rozpoznávání překážek kladených samotnou vysokou školou, vyučujícími nebo kolegy ve studiu?	Seminář poskytl prostor pro otevřenou diskusi, během níž se studenti a studentky věnovali svým osobním zkušenostem a identifikovali obtíže, s nimiž se setkali během studia. Prostřednictvím této reflexe vyjádřili, že dostupná podpora a nabízené zdroje jim pomáhají efektivně překonávat případné náročné situace, s nimiž se mohou v průběhu vzdělávání potýkat. Diskuse přispěla k lepšímu pochopení potřeb studentů a studentek a ukázala, že současná podpora vytváří dobré podmínky pro zvládnutí studijních výzev.
Jak byli studenti učeni účinně těmto překážkám čelit?	Seminář byl zaměřen na posílení schopností studentů a studentek čelit studijním obtížím prostřednictvím praktických strategií a reflexe. Studenti a studentky se učili identifikovat hlavní překážky, například problémy v komunikaci, a hledat efektivní způsoby jejich překonání. Diskuse zahrnovala sdílení osvědčených postupů, analýzu konkrétních případů a návrhy řešení. Tento přístup vedl k tomu, že studenti lépe porozuměli možnostem, jak zvládat náročné situace, a získali dovednosti, které přispívají k jejich akademickému i osobnímu rozvoji.

Ocenění úspěšnosti	
Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Na konci semináře měli studenti a studentky možnost vyjádřit své názory a podněty během závěrečné diskuse zaměřené na zpětnou vazbu.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných	Evaluace efektivity prezentovaných informací byla klíčovou součástí semináře zaměřeného na aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe. Po skončení semináře studenti poskytli zpětnou

informací?	vazbu, která hodnotila přínosnost jednotlivých částí programu. Součástí evaluace bylo sledování, do jaké míry byly prezentované přístupy, strategie a metody inkluze vnímány jako užitečné a prakticky aplikovatelné. Získané výsledky ukázaly, že studenti ocenili konkrétní příklady diferencované výuky a přizpůsobení materiálů. Diskuse o reálných výzvách spojených s inkluzí byla studenty hodnocena jako velmi podnětná a přínosná. Evaluace zároveň identifikovala oblasti, kde je prostor pro další zlepšení, například detailnější zpracování strategie podpory pedagogů. Tento zpětnovazební proces poskytl cenné informace pro další rozvoj semináře a zdůraznil důležitost propojení teoretických principů s praktickými aplikacemi v oblasti inkluzivního vzdělávání.
------------	--

Inovace	
Byly implementovány nějaké inovativní přístupy nebo metody ve srovnání s běžným výukovým procesem?	Seminář se soustředil na praktické využití moderních inkluzivních strategií, které podporují rovný přístup ke vzdělávání. Hlavním tématem bylo efektivní přizpůsobení výukových metod a materiálů různorodým vzdělávacím potřebám žáků. Inovativní metody zahrnovaly například využití digitálních nástrojů pro personalizované vzdělávání, jako jsou interaktivní aplikace umožňující žákům pracovat vlastním tempem.

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Z pohledu zpětného hodnocení od studentů a studentek lze považovat seminář jako úspěšný, zejména díky praktickému zaměření na aplikaci inkluzivních strategií. Studenti a studentky ocenili možnost prohloubit své znalosti v oblasti diferencované výuky a přizpůsobení výukových materiálů a metod specifickým potřebám žáků. Diskuse o výzvách, jako je integrace žáků s různými vzdělávacími potřebami do běžných tříd či přizpůsobení školního prostředí, přispěly k lepšímu porozumění aktuálním požadavkům praxe. Důležitým přínosem byla reflexe role školního poradenského pracoviště, včetně pozic jako školní metodik prevence, výchovný poradce či školní psycholog, což umožnilo studentům získat komplexnější vhled do podpůrných mechanismů v inkluzivním prostředí. Celkově seminář podpořil kompetence studentů a jejich schopnost efektivně reagovat na potřeby všech aktérů vzdělávacího procesu- mužů i žen.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Pro rozšíření obsahu a zjednodušení přístupu ke klíčovým tématům zaměřeným na inkluzivní vzdělávání, by bylo vhodné do semináře zapojit externí odborníky a odbornice, kteří by sdíleli sdílet své zkušenosti a nabízeli inspirativní příklady z reálného prostředí.

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe III. setkání semináře a návštěva dětského domova
Doba trvání	4 hod. (240 min) 120 min – prohlídka dětského domova, seznámení s jeho činností, diskuse s vychovateli dětského domova 120 min – seminář s ředitelem dětského domova

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	Hlavním cílem semináře a návštěvy dětského domova bylo seznámit studenty a studentky s komplexní činností školského zařízení pro výkon ústavní výchovy a zprostředkovat jim zkušenosti úspěšných vychovatelů – speciálních pedagogů v práci s dětmi. Cílem semináře s ředitelem zařízení bylo seznámit studenty a studentky s inovativními postupy v oblasti výchovné práce s dětmi v náhradní výchovné péči.
Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	<ul style="list-style-type: none"> • Činnost školských zařízení pro výkon ústavní výchovy • Příčiny umístování dětí do ústavní péče • Práce s projevy rizikového chování v oblasti činnosti dětského domova • Inovativní postupy v oblasti pedagogické práce s dětmi v náhradní výchovné péči • Multidisciplinární přístup k podpoře dětí
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů v praxi?	Rizika genderově stereotypních výkladů byla eliminována prostřednictvím využití příkladů z praxe, které reflektovaly různé genderové perspektivy. V rámci semináře byli do diskuse se studenty zapojeni odborníci z praxe, kteří reprezentovali různé role (ředitel zařízení – muž, vedoucí vychovatelka – žena, vychovatel – muž). Je také třeba poznamenat, že v prostředí dětských domovů je téma genderových rolí velmi důležité, a to s ohledem na skutečnost, že rodinné skupiny v dětském domově by měly co nejvíce využívat model výchovy v rodině a také poskytovat jak mužský, tak ženský výchovný vzor.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti z praxe?	Ano, v průběhu diskuse s pracovníky dětského domova i v průběhu semináře s ředitelem zařízení a vedoucí vychovatelkou dětského domova studenti reflektovali také své osobní zkušenosti z realizovaných praxí. Jeden ze studentů (mužů) měl přímou zkušenost s realizací souvislé praxe v dětském domově.

Strategie práce s účastníky	
Jak byli účastníci mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	V rámci semináře byla studentům (mužům) poskytnuta možnost diskutovat s úspěšným ředitelem dětského domova a s aktivním členem odborné Asociace náhradní výchovy a úspěšným vychovatelem dětského domova. Oba tito odborníci z praxe mohou sehrát roli mentora či tzv. role mužů působících v oblasti speciální pedagogiky.
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	Ředitel zařízení a vybraný vychovatel prezentovali konkrétní přístupy prosazování strategií, které mají vazbu na roli muže v dětském domově.

Rozpoznávání překážek	
Jakým způsobem bylo účastníkům představeno rozpoznávání překážek?	Byla vedena otevřená diskuse, v jejichž rámci studenti mohli sdílet své zkušenosti a reflexe týkající se případných překážek, se kterými se setkali v rámci své pedagogické praxe (té bylo ovšem poměrně málo, protože většina studentů je v prvním ročníku).
Jak byli účastníci učení účinně těmto překážkám čelit?	Exkurze a návazný seminář byly výraznou měrou zaměřeny na prezentaci přístupu a konkrétních zkušeností úspěšných vychovatelů – speciálních pedagogů. Ti také studentům prezentovali možnosti, jak identifikovaným překážkám čelit. Ředitel zařízení také dlouhodobě deklaruje ochotu zapojovat studenty jak v rámci exkurzí, tak v rámci souvislých praxí v průběhu studia, či v rámci další možné spolupráce s dětským domovem (např. při organizaci letních aktivit).

Ocenění úspěšnosti	
Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Na exkurzi navazovalo hodnocení ve formě zpětnovazebné diskuse v rámci semináře.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných informací?	Studentům byly představeny inovativní postupy v práci s dětmi a studenti měli za úkol diskutovat podmínky jejich úspěšného využití.

Implementace intervence	
Byly použity nové přístupy a metody ve srovnání s běžným postupem?	Seminář byl spojen s exkurzí a s prezentací celé škály inovativních postupů práce s dětmi v oblasti ústavní výchovy. Diskuse s úspěšným ředitelem a úspěšným vychovatelem v dětském domově.

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Exkurzi, a především následný seminář, hodnotíme na podkladě zpětné vazby od studentů jako velmi úspěšné. Studenti a studentky získali velké množství zajímavých informací o inovativních přístupech v práci s dětmi (např. i využití prvků posilování frustrační tolerance dětí a podpory skupinové koheze v rámci rodinných skupin). Zároveň bylo zajímavé diskutovat se studenty a studentkami sebezkušenostní rovinu semináře. Část účastníků citlivě reagovala na velmi náročné osudy některých dětí umístěných v dětském domově.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Bylo by vhodné navázat kazuistickým seminářem.

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe IV. setkání semináře, kazuistický seminář
Doba trvání	3 hod (180 min) 120 min – kazuistický seminář, 60 min – společná reflexe se studenty

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	Seminář byl pojat jako kazuistický. Hlavním cílem kazuistického semináře bylo prezentovat studentům a studentkám postupy využití multidisciplinárního přístupu v práci s dětmi v ústavní výchově (náhradní rodinné péči) a s využitím kazuistik reálných dětí z prostředí ústavní výchovy diskutovat se studenty možnosti řešení jejich situace a společně plánovat možné intervence.

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	<ul style="list-style-type: none"> • Individuální přístup k dětem v ústavní výchově • Multidisciplinární přístupy v práci s dětmi v dětském domově • Spolupráce dětského domova, diagnostického ústavu, Orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD), základních škol, středních škol, středisek výchovné péče a dalších subjektů. • Sanace rodiny, sociálně aktivizační služby, případové konference.
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů v praxi?	Rizika genderově stereotypních výkladů byla eliminována prostřednictvím prezentace příkladů z praxe, které refletovaly různé genderové perspektivy. V rámci semináře byli do diskuse se studenty a studentkami zapojeni odborníci z praxe, kteří reprezentovali různé role (ředitel zařízení – muž a do diskuse byla zapojena také vedoucí vychovatelka. V rámci dětského domova, který studenti a studentky navštívili, působí jak muži, tak ženy na pozici vychovatelů a reprezentují tak různá genderově podmíněná pojetí role vychovatele.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti z praxe?	Ano, v průběhu semináře s ředitelem zařízení a vedoucí vychovatelkou dětského domova studenti a studentky refletovali také své osobní zkušenosti z předchozí exkurze v DD a souvisejícího semináře. Sporadicky také poznatky z praxe – studenti a studentky vyšších ročníků.

Strategie práce s účastníky	
Jak byli účastníci mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	<p>V rámci semináře byla studentům (mužům) poskytnuta možnost diskutovat s úspěšným ředitelem dětského domova. Ten může sehrát roli mentora či tzv. modelu muže působícího v oblasti speciální pedagogiky.</p> <p>V praktických cvičeních byly aktivně zapojeny jak studentky, tak studenti. Odborníci z praxe dbali na to, aby měl každý z účastníků možnost vyjádřit svůj názor a přispět k diskusi, bez ohledu na pohlaví.</p>

Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	Ředitel dětského domova prezentoval konkrétní přístupy prosazování strategií, které mají vazbu na roli muže v dětském domově a rovněž v rámci prosazování multidisciplinárního přístupu, vyjednávání se spolupracujícími subjekty apod.

Rozpoznávání překážek	
Jakým způsobem bylo účastníkům představeno rozpoznávání překážek?	V rámci kazuistického semináře byla otevřena také otázka případných překážek práce v oblasti náhradní rodinné péče.
Jak byli účastníci učeni účinně těmto překážkám čelit?	Seminář byl specificky zaměřen na prezentaci postupů multidisciplinární spolupráce. Byly uvedeny příklady vyjednávání a asertivní komunikace v rámci spolupráce s OSPOD, s poskytovateli sociálních služeb či školami.

Ocenění úspěšnosti	
Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Na seminář navazovala zpětnovazebná diskuse účastníků semináře.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných informací?	V průběhu semináře byla hodnocena schopnost studentů a studentek navrhnout v diskusi a v rámci společné práce možnosti řešení situace konkrétních dětí.

Implementace intervence	
Byly použity nové přístupy a metody ve srovnání s běžným postupem?	Práce s kazuistikami dětí v ústavní výchově. Diskuse o možnostech aplikace multidisciplinárního přístupu.

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Seminář byl v rámci zpětnovazebné diskuse účastníky hodnocen jako velmi zajímavý a užitečný. Jeho cíl považujeme za naplněný.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Kazuistické semináře mají dle našeho názoru velký potenciál v rozvoji kompetencí studentů a studentek. .

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe V. setkání semináře, aktivační seminář
Doba trvání	5 hodin (300 min)

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	Aktivizační seminář probíhal pod vedením tří pracovníků UJEP na ZŠ speciální. Hlavním cílem bylo poskytnout studentům a studentkám reálný vhled do každodenní praxe práce s dětmi s autismem, a to jak z hlediska teoretického, tak praktického. Seminář měl za úkol prohloubit pochopení individuálních potřeb dětí s poruchami autistického spektra a nabídnout studentům konkrétní strategie pro práci s těmito dětmi.

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	Studenti a studentky se aktivně zapojili do řešení reálných situací, které se běžně objevují při výuce a péči o děti s autismem. Jednou z klíčových aktivit bylo rozpoznávání a zvládání náročných situací, jako jsou afektivní záchvaty, kdy se studenti učili aplikovat techniky deescalace a udržení klidného prostředí. Kromě toho byl kladen důraz na zlepšení schopnosti porozumět potřebám dětí pomocí augmentativních a alternativních komunikačních prvků (AAC), jako jsou obrázkové komunikační systémy nebo technologie podporující komunikaci. Důležitou součástí semináře byla také reflexe samotné interakce mezi studenty a studentkami a dětmi, která poskytla prostor pro diskusi nad možnými zlepšeními a prohloubení empatie vůči dětem s autismem. Seminář byl zároveň zaměřen na motivaci studentů (mužů) k setrvání v oboru speciální pedagogika a na podněcení jejich zájmu o aktivní přístup k práci s touto skupinou dětí.
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů v praxi?	Rizika genderově stereotypních výkladů byla eliminována důrazem na inkluzivní přístup a rovnost pohlaví během semináře. Při interakci s dětmi i při diskuzích mezi studenty a studentkami byl kladen důraz na individuální schopnosti a zájmy každého z nich. Konkrétně byly při semináři prezentovány příklady z praxe zahrnující úspěchy mužů i žen ve speciální pedagogice, čímž bylo zdůrazněno, že práce s dětmi s autismem není genderově podmíněná, ale záleží na odbornosti, empatii a schopnosti navazovat vztah. Studenti a studentky byli také vedeni k reflexi vlastních předsudků prostřednictvím skupinových diskusí a případových studií, které zahrnovaly různorodé situace a genderové perspektivy. Při práci s dětmi byla zajištěna rovnost přístupu – všichni studenti a studentky měli příležitost zapojit se do aktivit na stejných úrovních, což podpořilo jejich sebevědomí a odbornost v kolektivním prostředí.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti z praxe?	Ano, během semináře měli studenti a studentky příležitost prezentovat a diskutovat své dosavadní zkušenosti z praxe, zejména v oblasti práce s dětmi s autismem. Tyto diskuze byly obohaceny o konkrétní příklady z reálných situací, se kterými se setkali, a umožnily propojit teoretické poznatky s praktickými dovednostmi. Jedním z klíčových momentů bylo sdílení strategií, které studenti úspěšně využili při práci s dětmi, například použití augmentativních komunikačních metod nebo technik pro zvládání náročného chování. Diskuze byla strukturována tak, aby se studenti a studentky mohli vzájemně inspirovat, získat nové pohledy a zároveň reflektovat výzvy, kterým čelili.

Strategie práce s účastníky	
Jak byli účastníci mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	Účastníci mužského pohlaví byli vedeni k rozvoji strategií, které jim pomohou prosadit své odborné zájmy v prostředí, kde převažují ženy. Součástí semináře byly skupinové diskuse, ve kterých mohli studenti (muži) sdílet své zkušenosti a diskutovat o výzvách, kterým čelí. Lektory byly prezentovány příklady úspěšných mužů působících v oboru speciální pedagogiky, což pomohlo posílit jejich sebedůvěru a motivaci. Dále byli studenti (muži) zapojeni do praktických aktivit zaměřených na rozvoj klíčových dovedností, jako je asertivní komunikace, týmová spolupráce a budování profesionálních sítí.
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	Ano, jak už bylo uvedeno, těžištěm semináře byla z podstaty prezentace konkrétních příkladů realizovaných jak ženami, tak muži speciálními pedagogy. Byla diskutována problematika toho, jak může genderová role ovlivňovat profesní působení v prostředí speciálních škol.

Rozpoznávání překážek	
Jakým způsobem bylo účastníkům představeno rozpoznávání překážek?	Účastníkům bylo rozpoznávání překážek představeno prostřednictvím kombinace interaktivních metod, které zahrnovaly analýzu případových studií, skupinové diskuse a praktická cvičení. Přednášející nejprve seznámili studenty a studentky s typickými překážkami, které mohou nastat v akademickém prostředí i v praxi speciální pedagogiky, jako jsou institucionální bariéry, stereotypní postoje kolegů či nedostatek podpory při implementaci nových přístupů.
Jak byli účastníci učeni účinně těmto překážkám čelit?	Vzhledem k téměř ryze praktickému zaměření kazuistického semináře byli studenti a studentky seznamováni také s postupy, jak překonávat reálné překážky při realizaci speciálně-pedagogických intervencí, byly diskutovány příklady dobré praxe v dané oblasti.

Ocenění úspěšnosti	
Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Součástí aktivizačního semináře byla závěrečná zpětnovazební diskuse, během níž studenti reflektovali své zážitky a získané poznatky z interakce s dětmi s autismem. Seminář byl studenty a studentkami hodnocen velmi pozitivně, a to nejen jako cenné doplnění výuky, ale také jako jedinečná příležitost k rozvoji praktických dovedností a prohloubení empatie. Účastníci ocenili zejména možnost pracovat přímo s dětmi v autentickém prostředí, což vnímali jako klíčový prvek pro svůj profesní a osobnostní růst.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných informací?	Ano, evaluace efektivity prezentovaných informací byla součástí závěrečné fáze semináře. Studenti a studentky se během zpětnovazebné diskuse zaměřili na reflexi přínosu jednotlivých částí programu a sdíleli své názory na praktické i teoretické aktivity. Tato reflexe umožnila zhodnotit, jak dobře studenti a studentky porozuměli prezentovaným informacím a zda byli schopni aplikovat získané poznatky při práci s dětmi s autismem. Lektory byly analyzovány i konkrétní výstupy studentů, například jejich reakce na simulované situace či způsoby, jakým využívali augmentativní komunikační techniky. Získané podněty posloužily nejen k potvrzení efektivity použitých metod, ale také jako cenný základ pro plánování budoucích seminářů.

--	--

Implementace intervence	
Byly použity nové přístupy a metody ve srovnání s běžným postupem?	Ano, během semináře byly implementovány nové přístupy a metody, které se lišily od běžných postupů. Jedním z hlavních inovativních prvků byla práce s dětmi s autismem přímo v jejich přirozeném prostředí speciální školy, což studentům umožnilo získat autentické zkušenosti a okamžitě aplikovat teoretické poznatky v praxi. Seminář se rovněž zaměřil na využití augmentativních a alternativních komunikačních technik, jako jsou obrázkové komunikační systémy nebo technologie podporující komunikaci, což poskytlo studentům nové nástroje pro práci s dětmi s poruchami autistického spektra. Důraz byl kladen na interaktivní přístup, který zahrnoval nejen pozorování, ale i přímou účast studentů při zvládání náročných situací, například afektivních záchvatů dětí.

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Seminář byl hodnocen jako velmi úspěšný, protože splnil svůj hlavní cíl – nabídnout studentům a studentkám autentickou zkušenost práce s dětmi s autismem a poskytnout jim praktické nástroje a dovednosti využitelné v jejich budoucí praxi. Účastníci ocenili především možnost pracovat přímo v prostředí speciální školy, což jim umožnilo lépe pochopit specifické potřeby dětí a osvojit si nové přístupy, například techniky augmentativní komunikace či strategie zvládání afektivních záchvatů. Reflexivní diskuze na konci semináře ukázaly, že studenti a studentky vnímali tuto zkušenost nejen jako přínosnou z hlediska jejich profesního rozvoje, ale také jako příležitost k posílení empatie a pochopení významu individuálního přístupu. Pozitivní zpětná vazba od studentů a jejich aktivní zapojení během semináře potvrzují, že zvolená struktura a metody byly efektivní a dobře cílené.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Pro zdokonalení obsahu a přístupu semináře by bylo možné zvážit několik kroků. Zařazení více strukturovaných reflektivních aktivit by umožnilo studentům a studentkám hlouběji analyzovat jejich zkušenosti a lépe je propojit s teoretickými poznatky. Další rozšíření praktických cvičení, například simulací reálných situací s využitím scénářů založených na konkrétních případech z praxe, by mohlo ještě více posílit jejich dovednosti pro práci s dětmi s autismem. Bylo by rovněž užitečné integrovat moderní technologické nástroje, například softwary pro podporu augmentativní komunikace, aby studenti mohli experimentovat s jejich využitím v praxi. Zapojení odborníků z praxe, například terapeutů nebo speciálních pedagogů s dlouholetou zkušeností, by poskytlo inspiraci a cenné příklady dobré praxe. Kromě toho by bylo přínosné věnovat větší pozornost individuálním potřebám studentů a studentek, například prostřednictvím mentorství nebo individuálních konzultací, které by jim umožnily řešit specifické otázky či výzvy, se kterými se během semináře setkali.

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe VI. setkání semináře, rehabilitační třídy
Doba trvání	4 hodiny (240 min)

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	Seminář byl zaměřen na práci s dětmi se závažným a kombinovaným postižením v prostředí speciální školy. Hlavním cílem bylo studentům a studentkám nabídnout možnost poznat specifika práce s touto skupinou dětí, rozvíjet jejich schopnost empatické komunikace a porozumění, a zároveň jim poskytnout nástroje a strategie pro zvládání běžných i náročných situací. Studenti a studentky měli možnost zapojit se do přímé interakce s dětmi, přičemž se zaměřovali na rozpoznání individuálních potřeb a využití vhodných přístupů, například multisenzorické stimulace nebo metod alternativní komunikace, jako jsou například komunikační knihy a vizuální podpora. Důraz byl kladen na vytvoření pozitivního a bezpečného prostředí, ve kterém se děti mohly aktivně zapojit podle svých možností.

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	Seminář zahrnoval klíčová témata zaměřená na práci s dětmi s těžkým a s kombinovaným postižením. Studenti a studentky se seznámili s metodami a přístupy, které podporují rozvoj komunikace a interakce těchto dětí, včetně využití augmentativní a alternativní komunikace (AAC), jako jsou obrázkové komunikační systémy, komunikační knihy a elektronické pomůcky. Další důležité téma se týkalo multisenzorické stimulace, která zahrnovala práci s různými materiály, světelnými a zvukovými pomůckami, jež pomáhají dětem zapojit se a reagovat na podněty. Studenti a studentky také diskutovali strategie pro zvládání náročných situací, jako jsou projevy frustrace nebo afektivní záchvaty, a prakticky si vyzkoušeli techniky deescalace a zklidnění. Etické aspekty práce s dětmi s těžkým postižením byly rovněž důležitou součástí semináře. Studenti a studentky reflektovali, jak zajistit důstojnost a respekt k individuálním potřebám každého dítěte, a naučili se, jak přizpůsobit své metody tak, aby respektovaly fyzické a kognitivní limity dětí.
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů v praxi?	Rizika genderově stereotypních výkladů byla eliminována zdůrazněním individuálních schopností studentů a studentek bez ohledu na pohlaví. Prezentované aktivity a strategie byly přizpůsobeny potřebám dětí a nebyly spojovány s tradičními genderovými rolami. Diskuse během semináře podporovaly rovnost a začlenění všech účastníků, přičemž byly studentům a studentkám prezentovány příklady z praxe od lektorů i pracovníků a pracovníc speciální školy.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti z praxe?	Ano, studenti a studentky sdíleli své dosavadní zkušenosti z práce s dětmi se speciálními potřebami a diskutovali je v kontextu specifík práce s dětmi s těžkým a kombinovaným postižením. Diskuse byla doplněna příklady z praxe lektorů, které studentům a studentkám

	nabídly inspiraci a umožnily propojit teoretické znalosti s praktickými postupy.
--	--

Strategie práce s účastníky	
Jak byli účastníci mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	Účastníci mužského pohlaví byli podporováni prostřednictvím individuálních konzultací a skupinových aktivit, které zdůrazňovaly důležitost jejich role a přínosu v týmu. Byly prezentovány konkrétní příklady úspěšných mužů působících v oboru a strategie, jako je aktivní zapojení do odborných diskusí a publikace výzkumných projektů, které jim mohou pomoci zvýšit viditelnost a sebevědomí.
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	Ano, během semináře byly studentům a studentkám představeny konkrétní strategie, které mohou být využity při práci s dětmi s těžkým a kombinovaným postižením. Mezi tyto strategie patřilo například využití augmentativních komunikačních pomůcek, jako jsou komunikační knihy a vizuální harmonogramy, které pomáhají dětem lépe pochopit denní rutinu a vyjádřit své potřeby. Dále byla prezentována práce s multisenzorickými pomůckami, které podporují aktivní zapojení dětí a jejich schopnost reagovat na podněty. Studenti a studentky se seznámili s použitím světelných objektů, zvukových stimulů a hmatových materiálů, které byly přizpůsobeny individuálním potřebám dětí.

Rozpoznávání překážek	
Jakým způsobem bylo účastníkům představeno rozpoznávání překážek?	Rozpoznávání překážek bylo účastníkům představeno prostřednictvím analýzy případových studií, které zahrnovaly typické situace spojené s prací s dětmi s těžkým postižením. Studenti a studentky diskutovali o možných bariérách, jako je komunikace s dítětem, které nemluví, nebo práce s dítětem s omezenou motorikou, a hledali efektivní způsoby, jak tyto situace zvládat.
Jak byli účastníci učeni účinně těmto překážkám čelit?	Studenti a studentky si prakticky vyzkoušeli techniky, jako je práce s multisenzorickými pomůckami, použití augmentativních a alternativních komunikačních metod a deeskalační přístupy v případě zvýšené frustrace dětí. Během simulací a rolových her se učili adaptovat svůj přístup podle potřeb jednotlivých dětí a využívat podpůrné nástroje dostupné v prostředí speciální školy.

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Seminář byl velmi úspěšný. Studenti a studentky ocenili možnost pracovat přímo s dětmi s těžkým postižením a získali cenné praktické zkušenosti. Reflexe účastníků ukázaly, že seminář nejen prohloubil jejich odborné znalosti, ale také posílil jejich sebevědomí a empatii.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Zvažovalo by se prodloužení času semináře, aby studenti a studentky měli více prostoru pro práci s jednotlivými dětmi. Dále by bylo možné zařadit více technologických nástrojů, například zařízení na podporu komunikace, a zaměřit se na hlubší reflexi praktických aktivit.

Základní informace

Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe VII. setkání semináře, reflexe seminářů na ZŠ speciální
Doba trvání	120 minut + 120 minut samostatná práce

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	Seminář byl rozdělen do dvou částí – prezenční a distanční – a jeho hlavním cílem bylo podpořit reflexi aktuálních zkušeností studentů a studentek z práce s dětmi s různými typy postižení, se kterými se setkali během praktických aktivačních seminářů na základní škole speciální. Prezenční část semináře byla zaměřena na sdílení těchto zkušeností, analýzu konkrétních situací z rehabilitačních tříd a tříd pro děti s autismem a diskusi o praktickém dopadu těchto zkušeností na budoucí profesní uplatnění studentů. Druhá část semináře probíhala formou samostatné práce, kdy studenti a studentky ve skupinách analyzovali a zpracovávali nové kasuistické studie zaměřené na žáky s různými typy postižení. Tato část byla navržena tak, aby si studenti a studentky prohloubili své dovednosti v analýze situací a navrhování konkrétních strategií pro speciálněpedagogickou práci s dětmi.

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	Seminář byl zaměřen na reflexi zkušeností studentů a studentek získaných během praktických aktivačních odpolední, které probíhaly v rehabilitačních třídách a třídách pro děti s autismem. Hlavními tématy semináře byly: <ul style="list-style-type: none"> • Reflexe reálných situací, se kterými se studenti setkali při práci s dětmi s různými typy postižení, včetně analýzy konkrétních problémů, jejich příčin a možných řešení. • Diskuse o dopadu těchto zkušeností na profesní růst studentů a studentek, zaměřená na rozvoj schopnosti adaptace a plánování pro budoucí profesní uplatnění. • Práce s kasuistickými studiemi, které studentům a studentkám umožnily analyzovat nové situace týkající se dětí s těžkým a kombinovaným postižením a navrhnout konkrétní intervenční strategie. • Rozvoj kritického myšlení a schopnosti aplikovat teoretické poznatky v praxi. Prezenční část semináře byla věnována sdílení zkušeností a skupinové reflexi, zatímco distanční část umožnila studentům pracovat ve skupinách na řešení kasuistik, což podpořilo jejich analytické a týmové dovednosti.
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů v praxi?	Rizika genderově stereotypních výkladů byla eliminována prostřednictvím rovného přístupu ke všem studentům a studentkám a zdůrazněním, že dovednosti a kompetence v oblasti speciální pedagogiky nejsou genderově podmíněné. Prezentované kasuistiky zahrnovaly příklady úspěšné práce mužů i žen ve speciální pedagogice a podněcovaly studenty k reflexi vlastních stereotypů.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti studentů	Ano, během prezenční části semináře studenti a studentky sdíleli své zkušenosti z práce s dětmi s postižením a diskutovali konkrétní situace, kterým čelili. Reflexe těchto situací byla vedena tak, aby

ze studijní praxe?	studenti a studentky dokázali identifikovat, jak tyto zážitky ovlivnily jejich profesní růst a schopnost adaptace na potřeby dětí.
--------------------	--

Strategie práce se studenty	
Jak byli studenti mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	Účastníci mužského pohlaví byli motivováni prostřednictvím cílených diskusí zaměřených na překonávání stereotypů v profesním prostředí. Byly jim představeny konkrétní příklady mužů, kteří se úspěšně uplatnili v oboru, a strategie, jak efektivně prezentovat své zkušenosti a odborné zájmy při spolupráci s kolektivem, kde převažují ženy.
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	Ano, byly představeny konkrétní příklady strategií z praxe speciální školy i ze zkušeností jednotlivých účastníků.

Rozpoznávání překážek	
Jakým způsobem bylo studentům představeno rozpoznávání překážek kladených samotnou vysokou školou, vyučujícími nebo kolegy ve studiu?	Při prezenční části semináře studenti a studentky diskutovali o překážkách, kterým čelili během svých zkušeností s dětmi s postižením, a analyzovali případové studie, které ilustrovaly typické bariéry v praxi speciální pedagogiky. Reflexe byla zaměřena na identifikaci příčin těchto překážek a hledání účinných řešení.
Jak byli studenti učeni účinně těmto překážkám čelit?	V rámci semináře byly představeny konkrétní metody, jako je kritické myšlení, plánování a práce s podpůrnými nástroji. Studenti a studentky během prezenční části semináře simulovali reálné situace, zatímco distanční část jim umožnila aplikovat naučené strategie při zpracování kasuistických studií.

Ocenění úspěšnosti	
Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Úspěšnost semináře byla hodnocena prostřednictvím zpětné vazby studentů, kteří reflektovali své zkušenosti během prezenční části i distanční práce. Analýza kvality zpracovaných kasuistických studií poskytla další informace o tom, jak dobře studenti a studentky aplikovali své znalosti a dovednosti.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných informací?	Ano, evaluace probíhala během závěrečné reflexe, kdy studenti hodnotili, jak jim seminář pomohl propojit zkušenosti z praxe s teoretickými poznatky. Distanční část semináře pak poskytla přímou zpětnou vazbu na schopnost studentů a studentek analyzovat nové situace a navrhnout praktická řešení.

Inovace	
Byly implementovány nějaké inovativní přístupy nebo metody ve srovnání s běžným výukovým procesem?	Ano, seminář kombinoval prezenční a distanční formu výuky, což umožnilo propojení skupinové reflexe s individuální analýzou. Studenti a studentky pracovali na reálných situacích z praxe a zpracovávali nové kasuistiky, což posílilo jejich schopnost samostatné práce i týmové spolupráce.

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Seminář byl velmi úspěšný, protože studentům a studentkám nabídl komplexní přístup k reflexi praxe i samostatnému rozvoji analytických dovedností. Prezenční část podpořila sdílení zkušeností a distanční práce umožnila studentům a studentkám aplikovat naučené strategie při řešení kasuistických situací.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Pro budoucí semináře by bylo možné zařadit více kasuistik zahrnujících komplexnější situace a poskytnout studentům a studentkám širší škálu reflexivních nástrojů. Dále by stálo za zvážení více formálních konzultací s odborníky z praxe, které by podpořily profesní růst studentů a studentek.

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe <i>VIII. setkání semináře</i>
Doba trvání	6 hodin (360 min) (120 min – vstupní workshop, 240 min – návštěva sociálně vyloučené lokality a sociálního bydlení)

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	Seminář/workshop se konal na základě požadavku studentů a studentek, kteří v rámci reflexivního rozhovoru konstatovali, že jednou z cílových skupin, s nimiž bezpochyby budou pracovat, jsou žáci se sociálním znevýhodněním nebo dokonce žáci, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách. Cílem bylo poskytnout studentům a studentkám možnost seznámit se s realizací sociální práce zajišťované v rámci města, jejími konkrétními cíli, nástroji a intervencemi. Součástí návštěvy sociálně vyloučené lokality a sociálního bydlení byla i možnost komunikovat s klienty sociálních služeb.

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	<ul style="list-style-type: none"> • Komplexní podpora osob v nepříznivé sociální situaci • Realizace sociálních služeb • Sociální bydlení • Možnosti intervence ve vztahu k rodinám v nepříznivé sociální situaci • (v sociálně vyloučených lokalitách) • Spolupráce škol a poskytovatelů sociálních služeb • Sanace rodiny
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů v praxi?	Rizika genderově stereotypních výkladů byla eliminována prostřednictvím prezentace příkladů z praxe, které reflektovali různé genderové perspektivy. Na oddělení sociální péče pracuje také několik mužů, a to na pozici metodika sociálních služeb či na pozicích sociálních pracovníků, jejichž příklady pomohly překonávat stereotypní představy o „ženské“ práci.
Byly prezentovány a diskutovány	Ano, v průběhu vstupního semináře byly diskutovány především velmi konkrétní postupy a možnosti intervence ze strany sociálních

zkušenosti z praxe?	pracovníků. Studenti a studentky zároveň reflektovali své zkušenosti z praktického působení na školách či ve školských zařízeních.
---------------------	--

Strategie práce s účastníky	
Jak byli účastníci mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	V rámci semináře i návštěvy sociálně vyloučené lokality byla studentům(mužům) poskytnuta možnost diskutovat se sociálními pracovníky i s klienty sociálních služeb. V prakticky orientovaných aktivitách byly aktivně zapojeny jak studentky ženy, tak studenti muži. Společně s odborníky z praxe jsme dbali na to, aby každý měl možnost vyjádřit svůj názor a přispět k diskusi, bez ohledu na pohlaví.
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	Ano, jak už bylo uvedeno, těžištěm semináře i návštěvy byla prezentace konkrétních příkladů realizovaných jak ženami sociálními pracovníky, tak muži sociálními pracovníky. Byla diskutována problematika toho, jak může genderová role ovlivňovat působení v prostředí sociálně vyloučených lokalit.

Rozpoznávání překážek	
Jakým způsobem bylo účastníkům představeno rozpoznávání překážek?	V rámci semináře i v rámci návštěvy sociálně vyloučené lokality byli studenti a studentky seznamováni s překážkami v realizaci sociální a sociálně-pedagogické intervence. Studenti a studentky zároveň konstatovali, že studijní plány jejich programů obsahují problematiku intervence směrem k žákům se sociálním znevýhodněním či k rodinám v nepříznivé sociální situaci spíše méně, považují to částečně za limit jejich přípravy.
Jak byli účastníci učeni účinně těmto překážkám čelit?	Vzhledem k praktickému zaměření semináře byli studenti a studentky seznamováni také s postupy, jak překonávat reálné překážky při realizaci sociálně-pedagogických intervencí, byli seznámeni s příklady dobré praxe v dané oblasti.

Ocenění úspěšnosti	
Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Na seminář a návštěvu navazovala zpětnovazebná diskuse účastníků.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných informací?	V průběhu semináře byla hodnocena schopnost studentů a studentek navrhnout v diskusi a v rámci společné práce možnosti podpory dětí a rodin v nepříznivé sociální situaci, či rodin ohrožených negativními důsledky života v sociálně vyloučených lokalitách.

Implementace intervence	
Byly použity nové přístupy a metody ve srovnání s běžným postupem?	Ano, byly zařazeny praktické aktivity pro studenty a studentky – plánování intervencí v rodinách v nepříznivé sociální situaci, návštěva sociálně vyloučené lokality a sociálního bydlení, možnost komunikace s klienty sociálních služeb.

Závěrečné hodnocení	
----------------------------	--

Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Seminář byl v rámci zpětnovazebné diskuse hodnocen jako velmi přínosný a vhodně doplňující a rozvíjející poznatky získávané v průběhu studia. Studenti a studentky velmi oceňovali praktické zaměření návštěvy v sociálně vyloučené lokalitě, prezentaci příkladů dobré praxe. Zároveň si uvědomovali, jak náročná je systematická práce v prostředí sociálně vyloučené lokality a jaké má limity. Byla diskutována potřeba supervize u pracovníků v sociální sféře i v oblasti vzdělávání. Cíl semináře tak jak z hlediska poskytnutí informací, tak z hlediska příležitostí pro osobní reflexi a rozvoji studentů a studentek považujeme za splněný.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Studenti a studentky obecně velmi oceňují praktické zaměření seminářů a bylo by možné s odborníky z praxe realizovat rozsáhlejší praktický workshop zaměřený na plánování komplexně pojatých intervencí v rodinách a uplatňování multidisciplinárního přístupu.

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe <i>IX. setkání semináře</i>
Doba trvání	3 hodiny (180 min)

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	Kazuistický seminář navazoval na seminář na Odboru sociální péče a návštěvu sociálně vyloučené lokality a opět byl reakcí na požadavek studentů a studentek, kteří v rámci zpětné vazby uváděli, že jednou z cílových skupin, s nimiž bezpochyby budou pracovat, jsou žáci se sociálním znevýhodněním nebo dokonce žáci, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách. Nadto ve vazbě na realizaci kazuistického semináře v dětském domově studenti projevíli zájem o tuto formu rozvoje svých kompetencí. Cílem kazuistického semináře bylo prezentovat studentům a studentkám postupy využití multidisciplinárního přístupu v práci s dětmi a rodinami v prostředí sociálně vyloučených lokalit, a to s využitím kazuistik reálných rodin a poskytnout studentům a studentkám prostor pro diskusi možností řešení jejich situace a společně plánovat možné intervence.

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	<ul style="list-style-type: none"> • Komplexní podpora osob v nepříznivé sociální situaci • Podpůrná opatření pro žáky se sociálním znevýhodněním • Realizace sociálních služeb, zejména sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociální bydlení. • Možnosti intervence ve vztahu k rodinám v nepříznivé sociální situaci • (v sociálně vyloučených lokalitách) • Spolupráce škol a poskytovatelů sociálních služeb • Postupy v oblasti sanace rodiny
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů v praxi?	Rizika genderově stereotypních výkladů byla eliminována prostřednictvím prezentace příkladů z praxe, které reflektovali různé genderové perspektivy. Na oddělení sociální péče, které kazuistiky poskytl, pracují také několik mužů, a to na pozici metodika sociálních služeb či na pozicích sociálních pracovníků.

Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti z praxe?	Ano, v průběhu kazuistického semináře byly diskutovány především velmi konkrétní postupy a možnosti intervence ze strany sociálních i pedagogických pracovníků. Studenti a studentky zároveň reflektovali své zkušenosti z praktického působení na školách či ve školských zařízeních.
---	--

Strategie práce s účastníky

Jak byli účastníci mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	Studentům (mužům) byla poskytnuta možnost zapojení do všech aktivit kazuistického semináře. Vzhledem k míře jejich praktických zkušeností se kolegové zapojovali velmi aktivně a v případě návrhu některých intervencí sehrávali dokonce klíčovou roli. Společně s odborníci z praxe jsme zároveň dbali na to, aby každý měl možnost vyjádřit svůj názor a přispět k diskusi, bez ohledu na pohlaví.
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	Ano, jak už bylo uvedeno, těžištěm kazuistického semináře byla z podstaty prezentace konkrétních příkladů realizovaných jak ženami sociálními pracovníkyněmi, tak muži sociálními pracovníky. Byla diskutována problematika toho, jak může genderová role ovlivňovat profesní působení v prostředí sociálně vyloučených lokalit.

Rozpoznávání překážek

Jakým způsobem bylo účastníkům představeno rozpoznávání překážek?	V rámci formulace strategií podpory rodin přirozeně diskutovány také překážky v realizaci sociální a sociálně-pedagogické intervence. Studenti a studentky, podobně jako v rámci vstupního workshopu a reflexe návštěvy sociálně vyloučené lokality, zároveň konstatovali, že studijní plány jejich programů obsahují problematiku intervence směrem k žákům se sociálním znevýhodněním či k rodinám v nepříznivé sociální situaci spíše méně, považují to částečně za limit jejich přípravy. Bylo proto velmi pozitivně hodnoceno uspořádání tohoto kazuistického semináře.
Jak byli účastníci učeni účinně těmto překážkám čelit?	Vzhledem k téměř ryze praktickému zaměření kazuistického semináře byli studenti a studentky seznamováni také s postupy, jak překonávat reálné překážky při realizaci sociálně-pedagogických intervencí, byly diskutovány příklady dobré praxe v dané oblasti.

Ocenění úspěšnosti

Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Součástí kazuistického semináře byla závěrečná zpětnovazebná diskuse účastníků. Seminář byl studenty a studentkami velmi pozitivně hodnocen a vnímají ho jako vhodné doplnění výuky, a především jako příležitost pro seberozvoj a sebezkušnostní reflexi.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných informací?	V průběhu kazuistického semináře byla hodnocena schopnost studentů navrhnout v diskusi a v rámci společné práce možná podpůrná opatření pro žáky se sociálním znevýhodněním, možnosti podpory dětí a rodin v nepříznivé sociální situaci, či rodin ohrožených negativními důsledky života v sociálně vyloučených lokalitách.

Implementace intervence

Byly použity nové přístupy a metody ve srovnání s běžným postupem?	Ano, v dominantní míře byly zařazeny praktické aktivity pro studenty a studentky – seznámení se s konkrétními případy rodin, plánování intervencí v rodinách v nepříznivé sociální situaci, práce s kazuistikami.
--	---

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Jak už bylo uvedeno výše, kazuistický seminář byl v rámci zpětnovazebné diskuse hodnocen jako velmi přínosný a vhodně doplňující a rozvíjející poznatky získávané v průběhu studia. Studenti a studentky velmi oceňovali praktické zaměření a prezentaci příkladů dobré praxe. Studenti a studentky si prostřednictvím plánování konkrétních intervencí, částečně sebezkušenostně, uvědomovali, jak náročná je podpora žáků a rodin, které žijí v nepříznivé sociální situaci a potýkají se s existenčními problémy. Opět byla také diskutována potřeba supervize (či obecně psychohygieny) u pedagogických pracovníků. Na podkladě reflexe studentů a studentek konstatujeme, že byl cíl semináře naplněn.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Obsah a přístup kazuistického semináře byl realizován na podkladě žádosti studentů a studentek a po dohodě s nimi. I z jejich reflexe vyplynulo, že by ocenili podobný typ přístupu k rozvoji jejich kompetencí ve vyšším rozsahu a například s výraznějším zapojením odborníků z praxe. Bylo by možné např. vytvořit pracovní skupiny zahrnující jak studenty a studentky, tak odborníky z praxe.

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe <i>X. setkání semináře</i>
Doba trvání	3 hodiny (180 min)

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	Cílem semináře bylo podrobněji představit a prodiskutovat význam sociálně právní ochrany dětí v kontextu aktuálních otázek a výzev speciálně pedagogické praxe. Diskuse probíhala o důležitosti poskytování přiměřené podpory a zázemí pro děti v rámci sociálně právní ochrany, jejichž rodiče neplní, nevykonávají nebo zneužívají práva a povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti a to s důrazem na rovné příležitosti ve vzdělávání. Seminář se zaměřil na analýzu a identifikaci potřeb dětí v obtížných životních situacích a způsoby, jak je vhodně podpořit v rámci speciálně pedagogické praxe. Diskuze se dále dotkla spolupráce mezi školou, rodinou a jednotlivými orgány sociálně právní ochrany dětí.

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	Seminář se zaměřoval na komplexní problematiku sociálně právní ochrany dětí. Účastníci diskutovali o významu poskytování adekvátní podpory pro děti, jejichž rodiče neplní, nevykonávají nebo zneužívají práva a povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti. Důraz byl kladen na pochopení individuálních potřeb dětí v obtížných životních situacích a na identifikaci efektivních způsobů,

	<p>jak je vhodně podpořit v rámci speciálně pedagogické praxe. Diskuze se dále zaměřovala na význam spolupráce mezi školou, rodinou a jednotlivými orgány sociálně právní ochrany dětí jako klíčových aktérů v poskytování této podpory.</p> <p>Důležitým tématem byly také strategie intervence a podpory, které mohou být efektivní při práci s těmito dětmi, včetně poskytování terapeutické podpory, sociální integrace a při rozvoji osobních a sociálních dovedností dětí.</p> <p>Diskuse na semináři se vedla také o výzvách spojených s poskytováním sociálně právní ochrany dětí v prostředí škol a o možných cestách, jak tyto výzvy řešit.</p>
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů v praxi?	<p>V rámci semináře byla věnována zvláštní pozornost eliminaci genderových stereotypů v praxi sociálně-právní ochrany dětí. Důraz byl kladen na rovnost pohlaví a inkluzivní přístup, což znamenalo, že při analýze případových studií a diskusích se studenti zaměřili na individuální potřeby a schopnosti dětí bez ohledu na jejich pohlaví nebo jiné faktory, které by mohly vést k předsudkům. Významným bodem byla reflexe genderových rolí ve vztahu k práci s dětmi s různými speciálními potřebami, kde bylo jasně zdůrazněno, že klíčovými faktory pro efektivní práci jsou odborné dovednosti, empatie a schopnost navazovat důvěryhodné vztahy. Studenti a studentky byli vedeni k tomu, aby zkoumali své vlastní názory a předsudky, čímž se otevřela cesta k hlubší analýze vlivu genderových perspektiv na praxi sociálně-právní ochrany dětí.</p>
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti studentů ze studijní praxe?	<p>Studenti a studentky měli možnost diskutovat své zkušenosti a zohlednit i případné vlastní zkušenosti.</p>

Strategie práce se studenty	
Jak byli studenti mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	<p>V rámci semináře byla studentům (mužům) poskytnuta možnost diskutovat o svých zkušenostech z praxe. Zohledněna podpora jejich zapojení do aktivit a rolí, které jsou považovány za značně feminizované (problematika sociálně právní ochrany dětí).</p>
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	<p>V rámci semináře byly studentům a studentkám prezentovány konkrétní příklady strategií, které napomohly simulovat reálné situace v oblasti sociálně právní ochrany dětí. Prostřednictvím případových studií a simulací byli studenti schopni aplikovat své teoretické znalosti na praktické scénáře, čímž si prohloubili schopnost analyzovat a reagovat na různé výzvy v této oblasti. Diskuse se týkala standardů kvality sociálně-právní ochrany dětí, vedení případových konferencí a vytváření individuálního plánu ochrany dítěte (IPOD).</p>

Rozpoznávání překážek

Jakým způsobem bylo studentům představeno rozpoznávání překážek kladených samotnou vysokou školou, vyučujícími nebo kolegy ve studiu?	Seminář poskytl prostor pro otevřenou diskusi, během níž se studenti a studentky věnovali svým osobním zkušenostem a identifikovali obtíže, s nimiž se setkali během studia. Zdůrazněna možnost například online konzultace (e-mail).
Jak byli studenti učeni účinně těmto překážkám čelit?	Studenti a studentky byli informováni o možnostech skupinových i individuálních konzultací.

Ocenění úspěšnosti	
Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Studenti a studentky byli požádáni o bezprostřední zpětnou vazbu prostřednictvím diskuse v závěru semináře.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných informací?	Efektivita byla hodnocena prostřednictvím zpětné vazby od studentů a studentek.

Inovace	
Byly implementovány nějaké inovativní přístupy nebo metody ve srovnání s běžným výukovým procesem?	Seminář se zaměřil na složité výzvy spojené s poskytováním sociálně právní ochrany dětem ve školním prostředí, přičemž účastníci diskutovali různé strategie, jak těmto výzvám účinně čelit. Diskuse byla zaměřena na analýzu aktuální situace a identifikaci oblastí, které vyžadují zlepšení, zejména v oblasti prevence a podpory dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Byla zdůrazněna potřeba vytvořit robustní systém, který by dokázal reagovat na individuální potřeby dětí, čímž by se podpořil jejich rozvoj jak ve vzdělávání, tak v každodenním životě. Účastníci se také zaměřili na konkrétní opatření, jako je poskytování speciálně pedagogického poradenství pro děti a jejich rodiny. Diskuse vyústila v potvrzení potřeby komplexního a empatického přístupu k dětem, který by respektoval jejich životní situaci a individualitu. Součástí semináře bylo seznámení studentů se standardy kvality sociálně-právní ochrany dětí, metodami vedení případových konferencí a tvorbou individuálního plánu ochrany dítěte (IPOD).

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Na základě zpětné vazby od studentů a studentek lze seminář považovat za úspěšný. Studenti a studentky ocenili především možnost seznámit se se standardy kvality sociálně-právní ochrany dětí, které jsou klíčové pro jejich budoucí profesní praxi. Dále se zaměřili na metody vedení případových konferencí, což jim poskytlo praktické dovednosti v řešení složitých situací. Tvorba individuálního plánu ochrany dítěte (IPOD) byla vnímána jako nezbytný nástroj pro správné řízení a podporu dětí v krizových situacích. Seminář pomohl studentům a studentkám lépe pochopit, jak efektivně pracovat s těmito nástroji a aplikovat je ve své profesní praxi.

Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Pro další zdokonalení obsahu a přístupu semináře by bylo vhodné vytvořit a implementovat výukové metody a materiály, které by odpovídaly individuálním potřebám studentů a studentek, aby se zajistil maximální přínos pro každého účastníka semináře. Založení výstupů semináře na konkrétních doporučeních a nástrojích, které mohou studenti využít v konkrétní pracovní praxi, například návrh na zlepšení koordinace mezi speciálním pedagogem, školním metodikem prevence, výchovným poradcem, koordinátorem inkluze, sociálním pedagogem, pedagogy a rodiči.
--	---

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe XI. setkání semináře, aplikace aktuálních teoretických koncepcí speciální pedagogiky do praxe speciálního pedagoga
Doba trvání	180 minut 120 minut + 60 minut samostatná práce

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	Hlavním cílem semináře bylo propojit teoretické poznatky ze současných výzkumných trendů ve speciální pedagogice s jejich praktickou aplikací v každodenní práci speciálního pedagoga. Seminář měl za úkol naučit studenty a studentky rozpoznat relevantní výzkumné výsledky, analyzovat jejich přínos a následně je adaptovat na konkrétní potřeby speciálně pedagogických zařízení. Dalším cílem bylo rozvinout schopnost studentů a studentek tvořit přehledové studie a navrhovat intervenční plány, které reflektují aktuální výzkumné poznatky. Důraz byl kladen na rozvoj kritického myšlení, týmové spolupráce a schopnosti aplikovat teoretické koncepty v praxi.

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	Seminář se zaměřil na klíčová témata, která odpovídají aktuálním potřebám a trendům ve speciální pedagogice. Jedním z hlavních témat bylo inkluzivní vzdělávání, tedy způsoby, jak efektivně začlenit děti se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných školních kolektivů a jak přizpůsobit výukové postupy jejich individuálním potřebám. Velký důraz byl kladen také na augmentativní a alternativní komunikaci, včetně využití moderních technologií a pomůcek, které podporují děti s omezenými komunikačními schopnostmi. Dalším důležitým tématem byla aplikace výzkumných poznatků do praxe, konkrétně zavádění nových metodických postupů, například při práci s dětmi s těžkým a kombinovaným postižením. Studenti a studentky také diskutovali o etických aspektech práce speciálního pedagoga, zejména o respektování individuality žáků a hledání rovnováhy mezi teoretickými poznatky a jejich praktickým využitím. V semináři byla rovněž reflektována významnost týmové spolupráce v pedagogických zařízeních.
Jak byla eliminována rizika genderově stereotypních výkladů	Rizika genderově stereotypních výkladů byla eliminována důsledným zaměřením na odborné znalosti a praktické dovednosti, které jsou nezbytné pro výkon role speciálního pedagoga, bez ohledu na gender.

v praxi?	Seminář zdůrazňoval, že klíčovou kompetencí speciálního pedagoga je schopnost přizpůsobit se individuálním potřebám žáků a využívat vědecky podložené přístupy, nikoli dodržování tradičních genderových rolí.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti studentů ze studijní praxe?	Ano, seminář vytvořil prostor pro sdílení a analýzu zkušeností studentů ze studijní praxe, zejména v kontextu aplikace aktuálních teoretických přístupů ve speciální pedagogice. Studenti a studentky diskutovali situace, které zažili při práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, a reflektovali, jak teoretické poznatky ovlivnily jejich volbu metod a strategií. Diskuse byla vedena tak, aby propojení mezi teorií a praxí bylo zřejmé, přičemž studenti a studentky měli možnost představit konkrétní příklady, které byly následně analyzovány ve skupinách. Reflektováno bylo, jak různé výzkumné poznatky obohatily jejich přístup a jaké výzvy zůstávají při jejich implementaci.

Strategie práce se studenty	
Jak byli studenti mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	Aktivity v semináři zdůrazňovaly význam odborných kompetencí a týmové spolupráce, bez ohledu na genderové složení kolektivu. Seminář zahrnoval analýzu reálných případů z praxe speciální pedagogiky, které ukazovaly, jak mohou muži přinést do týmu odlišné perspektivy a přístupy, a zároveň reflektoval jejich jedinečný přínos v oblasti speciální pedagogiky. Studenti a studentky měli v kolektivu, kde představovali minoritní zastoupení, možnost prezentovat vlastní možné implementační strategie ze zahraničních výzkumů, kdy na konci semináře došlo ke zhodnocení genderových rolí a jejich vliv na volbu aktivního přístupu.
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	Prezentovanou strategií byla tvorba přehledových studií zaměřených na aktuální témata speciální pedagogiky, což studentům a studentkám umožnilo systematicky zpracovat poznatky z výzkumu a propojit je s praktickými zkušenostmi. Byla zdůrazněna i potřeba interdisciplinární spolupráce a schopnost efektivní komunikace v týmu, zejména při implementaci inovativních metod do každodenní praxe. Tyto strategie byly doplněny konkrétními příklady úspěšných intervencí a projektů, které demonstrovaly, jak propojení teorie a praxe vede ke zlepšení výsledků ve speciálně pedagogických zařízeních.

Rozpoznávání překážek	
Jakým způsobem bylo studentům představeno rozpoznávání překážek kladených samotnou vysokou školou, vyučujícími nebo kolegy ve studiu?	Studentům a studentkám bylo rozpoznávání překážek představeno prostřednictvím analýzy konkrétních případových studií a reflektivních diskusí.
Jak byli studenti učeni účinně těmto překážkám čelit?	Lektory byly identifikovány typické bariéry, se kterými se mohou studenti a studentky během svého studia setkat, například nejasné požadavky na akademickou práci, nedostatečná podpora při realizaci praktických aktivit nebo obtížná komunikace v rámci akademického

	<p>prostředí. Prostřednictvím skupinových aktivit měli studenti a studentky možnost sdílet své osobní zkušenosti a diskutovat o podobnostech a rozdílech v jejich vnímání překážek. Představeny byly také institucionální faktory, jako je složitá administrace studijních programů nebo stereotypní postoje vyučujících, které mohou ovlivňovat studijní úspěšnost a motivaci. Tento proces umožnil studentům a studentkám identifikovat nejen překážky, ale také jejich možné příčiny a dopady. Reflexe těchto situací vedla k hledání strategií, jak tyto bariéry překonat, přičemž důraz byl kladen na praktické nástroje, jako je efektivní komunikace, vyjednávání a využívání podpory dostupné v rámci univerzity.</p>
--	---

Ocenění úspěšnosti	
Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Součástí hodnocení byla také závěrečná reflexe, během níž studenti a studentky diskutovali o tom, jak jim seminář pomohl propojit teoretické poznatky s praktickými situacemi. Byl analyzován i způsob, jakým studenti přistoupili k úkolům, jako byla tvorba přehledových studií a aplikace nových poznatků v simulovaných situacích. Tyto informace byly následně využity k identifikaci silných stránek semináře a k návrhům na další zlepšení jeho struktury a obsahu.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných informací?	Evaluace efektivity prezentovaných informací byla provedena prostřednictvím několika metod. Během závěrečné reflexe studenti a studentky sdíleli své názory na přínos jednotlivých částí semináře a hodnotili, jak dobře porozuměli prezentovaným teoretickým konceptům i jejich praktickému využití. Dále byla efektivita ověřena prostřednictvím jejich výstupů během semináře, například při tvorbě přehledových studií a návrzích konkrétních aplikací poznatků do praxe.

Inovace	
Byly implementovány nějaké inovativní přístupy nebo metody ve srovnání s běžným výukovým procesem?	Seminář implementoval několik inovativních přístupů, které překročily rámec běžného výukového procesu. Jednou z hlavních inovací byla tvorba přehledových studií studenty, což jim umožnilo aktivně propojit aktuální výzkumné poznatky s vlastními teoretickými a praktickými zkušenostmi. Tento přístup vedl k hlubšímu pochopení nových konceptů a jejich možné aplikace v praxi speciální pedagogiky. Dalším inovativním prvkem bylo propojení teorie a praxe prostřednictvím simulací reálných situací a návrhů konkrétních řešení pro speciálně pedagogická zařízení. Studenti a studentky měli možnost v reálném čase diskutovat a testovat navržené přístupy, což podpořilo jejich schopnost kreativně přemýšlet a efektivně reagovat na výzvy v praxi.

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Seminář byl velmi úspěšný, protože splnil svůj hlavní cíl – propojit aktuální teoretické poznatky ze speciální pedagogiky s jejich praktickým využitím. Studenti a studentky ocenili zejména možnost tvořit přehledové studie na základě aktuálních výzkumů a následně aplikovat získané poznatky v simulovaných situacích. Tento proces jim pomohl lépe pochopit, jak nové koncepce mohou ovlivnit praxi

	speciálního pedagoga. Pozitivní zpětná vazba od studentů a studentek ukázala, že seminář byl pro ně inspirativní a přínosný. Refleктоvali, že inovativní metody výuky, jako je propojení týmové spolupráce s individuálním přístupem, jim umožnily získat nejen teoretické znalosti, ale také praktické dovednosti potřebné pro jejich budoucí profesní rozvoj.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Pro zdokonalení obsahu a přístupu semináře by bylo možné zvážit hlubší zapojení studentů a studentek do přímé práce s daty z aktuálních výzkumů. Místo pouze přehledových studií by mohli analyzovat reálná data z praxe speciální pedagogiky a diskutovat, jak je možné tato data interpretovat a využít pro návrh konkrétních intervencí.

Základní informace	
Název semináře	Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe XII. závěrečný (hodnotící) seminář
Doba trvání	2 hod (120 min) - závěrečná reflexe semináře/výběrového kurzu

Charakter semináře	
Jaký byl hlavní cíl semináře?	Hlavním záměrem semináře bylo vytvořit prostor pro společnou reflexi celého cyklu seminářů, s důrazem na zhodnocení jeho obsahu, aktivit a dosažených výstupů. Reflexe byla zaměřena nejen na shrnutí klíčových poznatků, ale také na identifikaci silných a slabých stránek semináře. Dalším důležitým cílem bylo získání zpětné vazby od studentů a studentek, která poslouží jako cenný podklad pro plánování a inovace seminářů na vysoké škole. Seminář také poskytl příležitost k diskusi nad možnými inovacemi a adaptací témat praxe i na aktuální potřeby studentů a studentek speciální pedagogiky.

Obsah semináře	
Jaká konkrétní témata ze speciálně pedagogické praxe byla zahrnuta?	Seminář zahrnoval reflexi klíčových témat ze speciálně pedagogické praxe, která byla součástí celého cyklu seminářů. Mezi hlavní oblasti patřily konkrétní příklady práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, jako je OSPOD, a přístupy využívané ve speciálních školách. Reflexe se zaměřila na propojení teorie s praxí, identifikaci efektivních strategií a sdílení zkušeností z reálného prostředí.
Jak byla eliminována rizika genderové stereotypních výkladů v praxi?	Problematika genderových stereotypů byla řešena formou reflexe přístupů, které byly během celého cyklu seminářů uplatňovány. Diskuse se studenty a studentkami ukázaly, že věnování pozornosti genderovým otázkám v rámci výuky vnímali jako přínosné, neboť jim umožnilo uvědomit si a reflektovat některé stereotypy spojené s genderem. Někteří studenti a studentky však uvedli, že toto téma mohlo být místy nadhodnoceno, což paradoxně nemuselo vést ke genderové neutralitě, ale spíše k posílení jeho vnímání jako dominantního tématu. Časté vracení se k otázkám genderu

	však poskytlo příležitost pro hlubší analýzu a kritické zhodnocení těchto otázek v kontextu speciálně pedagogické praxe
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti z praxe?	Ano, zkušenosti studentů a studentek z praxe byly aktivně využívány a reflektovány v průběhu celého cyklu seminářů. Studenti a studentky měli příležitost sdílet své vlastní postřehy z praxe, které byly následně diskutovány a rozvíjeny ve skupině. Důležitou součástí semináře bylo také zapojení odborníků z praxe, jejichž příspěvky studenti hodnotili velmi pozitivně. Možnost navštívit zařízení, ve kterých tito odborníci působí, byla vnímána jako autentická a inspirativní. Studenti a studentky rovněž uvedli, že v průběhu semináře narostla jejich jistota a sebevědomí v tom, že problematiku prevence dokáží efektivně uchopit a aplikovat v reálné praxi. Tím seminář nejen prohloubil jejich odborné znalosti, ale také přispěl k jejich profesnímu rozvoji.

Strategie práce s účastníky	
Jak byli účastníci mužského pohlaví přiváděni k poznání strategií pro prosazení svých odborných zájmů v ženském kolektivu?	Během semináře byla všem studentům a studentkám, bez ohledu na pohlaví, zajištěna rovná příležitost k zapojení do aktivit a diskusí. Téma role mužů v oblasti speciální pedagogiky, zejména v etopedii a psychopedii, bylo cíleně reflektováno. Jeden z mužských studentů ocenil, že seminář věnoval pozornost specifikům mužské role v této profesi a umožnil kontakt s mužskými odborníky působícími v praxi. Tato zkušenost mu poskytla inspiraci a posílila jeho přesvědčení o významu jeho profesní dráhy. Diskuse na toto téma byla vedena s důrazem na sdílení strategií a zkušeností, které mohou mužům pomoci lépe se prosadit a úspěšně fungovat v převážně ženském pracovním prostředí.
Byly prezentovány konkrétní příklady strategií?	Ano, během semináře byly prezentovány konkrétní příklady strategií, které byly zaměřeny na prosazení odborných zájmů a efektivní zapojení všech účastníků. Studenti a studentky je v průběhu diskusí reflektovali jako adekvátní a prakticky využitelné. Několik z mužských studentů pozitivně zhodnotilo, že již před seminářem pocítovali respekt k jejich názorům a rovné zapojení ve studijní skupině. Prezentované strategie proto vnímali spíše jako posílení již existující podpory a povzbuzení, které jim umožnilo lépe porozumět dynamice kolektivu a posílit jejich jistotu ve sdílení vlastních odborných názorů.

Rozpoznávání překážek	
Jakým způsobem bylo účastníkům představeno rozpoznávání překážek?	Podle zpětné vazby studentů a studentek bylo téma rozpoznávání překážek jedním z klíčových bodů semináře. Účastníci ocenili, že toto téma bylo diskutováno otevřeně a s důrazem na praktické příklady z reálného prostředí. Studenti a studentky zároveň reflektovali, že většinu překážek, se kterými se dosud setkali během studia, dokázali úspěšně řešit díky podpoře a získaným dovednostem. Jako určitou výzvu však uvedli situace spojené s přístupem části pedagogů během souvislých praxí, kde podle nich existuje prostor pro zlepšení. Seminář jim pomohl lépe porozumět těmto výzvám a nabídl konkrétní strategie, jak překážky efektivně identifikovat

	a zvládat.
Jak byli účastníci učení účinně těmto překážkám čelit?	Účastníci semináře byli vedeni k rozvoji dovedností pro zvládání překážek prostřednictvím kombinace teoretických poznatků a praktických ukázek. Odborníci z praxe sdíleli konkrétní strategie a postupy, které byly přizpůsobeny reálným situacím, se kterými se mohou studenti v budoucnu setkat. Studenti a studentky pozitivně reflektovali přínos těchto strategií a uvedli, že jim pomohly lépe pochopit, jak překážky identifikovat a efektivně na ně reagovat. Zvláštní uznání získaly příspěvky odborníků z praxe, jejichž zkušenosti byly vnímány jako velmi inspirativní a aplikovatelné.

Ocenění úspěšnosti	
Jakým způsobem byla měřena úspěšnost semináře?	Úspěšnost semináře byla hodnocena prostřednictvím závěrečné evaluace, která zahrnovala strukturovanou zpětnovazebnou diskusi s účastníky. Součástí tohoto procesu bylo využití evaluačních formulářů, které studentům umožnily anonymně reflektovat své zkušenosti, hodnotit obsah semináře, jeho přínos a organizaci. Tento kombinovaný přístup zajistil získání komplexních informací o efektivitě semináře, identifikaci silných stránek a odhalení oblastí, které je možné dále zlepšovat.
Byla provedena nějaká evaluace efektivity prezentovaných informací?	Celková evaluace byla realizována prostřednictvím hodnocení návrhů vlastních projektů, které studenti a studentky zpracovávali jako součást závěrečného výstupu. Toto hodnocení zahrnovalo posouzení, do jaké míry dokázali účastníci aplikovat získané poznatky a kompetence v praxi. Průběžná evaluace byla integrována do průběhu semináře a zahrnovala hodnocení kvality zpracování dílčích úkolů, schopnosti studentů a studentek argumentovat během diskusí a jejich aktivního zapojení do jednotlivých aktivit. Tento přístup umožnil nejen sledovat pokrok studentů, ale také poskytoval okamžitou zpětnou vazbu, která přispěla k upevnění a rozvoji jejich znalostí a dovedností.

Implementace intervence	
Byly použity nové přístupy a metody ve srovnání s běžným postupem?	Seminář zahrnoval řadu inovativních přístupů a metod, které přesahovaly běžné výukové postupy. Mezi klíčové inovace patřilo: <ul style="list-style-type: none"> • Zapojení odborníků z praxe: Studenti a studentky měli příležitost diskutovat s odborníky a získat cenné poznatky přímo od těch, kteří působí v dané oblasti. • Exkurze spojené s diskusí: Návštěvy zařízení, kde odborníci působí, poskytly autentický pohled na praxi a umožnily propojení teorie s reálnými zkušenostmi. • Kazuistický seminář: Práce s konkrétními případy pomohla studentům rozvíjet analytické a kritické myšlení.

	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentace inovativních přístupů v oblasti prevence. Byly představeny nové metody a strategie, které studenti mohli dále reflektovat a adaptovat. • Využití principů strategického plánování: Studenti a studentky se naučili, jak efektivně plánovat a nastavovat cíle v kontextu inkluzivního vzdělávacího prostředí. • Kolegiální hodnocení: Zapojení studentů a studentek do hodnocení seminárních úkolů přispělo ke zvýšení jejich odpovědnosti a schopnosti poskytovat kritickou zpětnou vazbu, což podpořilo rozvoj týmové spolupráce a vzájemného učení. <p>Inovativní přístupy obohatily celkový průběh semináře a byly studenty a studentkami hodnoceny jako velmi přínosné a inspirativní.</p>
--	---

Závěrečné hodnocení	
Jak byste zhodnotili úspěšnost semináře?	Jednotlivé semináře hodnotíme jako úspěšné jak na podkladě zpětné vazby od studentů a studentek, tak s ohledem na naplnění stanovených cílů.
Jaké další kroky by bylo možné podniknout pro zdokonalení obsahu a přístupu?	Kromě již dříve uvedeného např. zpracování dílčích stručných konkrétních evaluačních dotazníků pro jednotlivé semináře. Dále byla studenty a studentky lehce negativně hodnocena organizace aktivit mimo běžnou výuku většího časového rozsahu (návštěva sociálně vyloučené lokality), kdy by uvítali, aby měli informace o datu konání dále dopředu. To je pro celý tým inspirativní, abychom rozplánovali aktivity a studentům dávali informace ve větším předstihu, což může být ve spolupráci s externími partnery výzvou, ale nikoliv neřešitelnou.

Zařazení evaluačních nástrojů do této publikace nepředstavuje pouze dokumentaci realizovaného semináře: *Aktuální otázky a výzvy speciálně pedagogické praxe*, ale tvoří integrální součást jeho pedagogického konceptu. Evaluace zde není chápána jako administrativní formalita ani jako jednostranné hodnocení výuky, nýbrž jako systematický a reflexivní proces, který spoluutváří kvalitu vzdělávacího prostředí, podporuje profesní růst studentů a současně umožňuje kontinuální rozvoj samotného kurzu.

Vzdělávání budoucích speciálních pedagogů probíhá v prostředí, které je výrazně dynamické, proměnlivé a náročné jak z odborného, tak z osobnostního hlediska. Speciální pedagogika jako obor s vysokou společenskou odpovědností vyžaduje nejen teoretickou erudici, ale i schopnost aplikace poznatků v komplexních a často nepředvídatelných situacích. Studenti a studentky se během studia setkávají s tématy zahrnujícími práci s dětmi s těžkým a kombinovaným postižením, s poruchami autistického spektra, s žáky se sociálním znevýhodněním, s problematikou sociálně-právní ochrany dětí, sanace rodiny či multidisciplinární spolupráce. Takto široké spektrum témat klade důraz na schopnost reflexe, adaptace a kritického myšlení.

Evaluační nástroje prezentované v této kapitole vznikaly průběžně v návaznosti na jednotlivé tematické semináře. Jejich struktura reflektovala specifika zahajovacích, kazuistických, aktivizačních

i závěrečných seminářů, stejně jako exkurzí do specializovaných zařízení, škol či sociálních služeb. Dotazníky byly koncipovány tak, aby zachycovaly nejen obsahovou složku výuky, ale také vztahové klima, míru participace studentů, vnímanou relevanci témat pro budoucí profesní praxi a reflexi inkluzivních a genderově citlivých přístupů.

Jedním z klíčových principů, který byl při tvorbě evaluačních nástrojů zohledňován, byla myšlenka vztahově orientované pedagogiky. Ta zdůrazňuje význam mezilidských vztahů, dialogu a partnerského přístupu mezi vyučujícími a studenty. Evaluace v tomto kontextu není nástrojem kontroly, ale prostředkem sdílení zkušeností, pojmenování potřeb a společného hledání cest ke zlepšení. Otevřené otázky v dotaznících umožňovaly studentům a studentkám formulovat své postoje, vyjádřit pochybnosti, ocenit přínosné prvky výuky i navrhnout možné inovace. Takto koncipovaná evaluace přispívala k posilování pocitu spoluzodpovědnosti za podobu seminářů a podporovala jejich aktivní zapojení do akademického prostředí.

Specifický význam měly představené nástroje rovněž v kontextu genderové vyváženosti oboru. Speciální pedagogika patří mezi výrazně feminizované studijní programy, což může u mužských studentů vyvolávat pocity izolace nebo nejistoty ohledně profesního ukotvení. Dotazníky proto systematicky zjišťovaly, jak studenti (muži) vnímají podporu své profesní identity, zda mají příležitost rozvíjet své odborné zájmy bez ohledu na gender a zda výuka vytváří prostor pro rovné zapojení všech účastníků. Zpětná vazba ukázala, že otevřené reflektování genderových témat, zapojení mužských i ženských odborníků z praxe a důraz na individuální kompetence přispívaly k posilování sebevědomí studentů a k normalizaci diverzity v akademickém prostředí.

Evaluace zároveň umožnila identifikovat oblasti, které vyžadují další rozvoj. Studenti a studentky například poukazovali na potřebu hlubšího propojení některých teoretických konceptů s praktickými ukázkami, na rozšíření prostoru pro kazuistické semináře nebo na větší časovou dotaci pro reflexi zkušeností z terénu. Tyto podněty byly průběžně zapracovávány do dalších běhů seminářů, čímž se evaluace stala skutečným nástrojem inovace, nikoli pouhým zpětným pohledem na již proběhlé aktivity.

Význam evaluačních nástrojů spočívá také v jejich metodologické transparentnosti. Jejich zveřejnění v plném znění umožňuje nahlédnout do struktury otázek, způsobu formulace témat i do oblastí, na které byla kladena pozornost. Pro další vysoké školy či vzdělávací instituce může tento sborník sloužit jako konkrétní inspirace při tvorbě vlastních evaluačních nástrojů. Nabízí model, jak systematicky pracovat se zpětnou vazbou v kurzech zaměřených na praxi, jak reflektovat vztahovou dimenzi výuky a jak citlivě začleňovat témata inkluze a genderové diverzity.

Sborník dobré praxe má tedy dvojí rovinu. Na jedné straně představuje dokumentační záznam realizovaného kurzu a jeho reflexe. Na straně druhé nabízí přenositelné know-how – konkrétní formulace otázek, tematické okruhy i způsob strukturování evaluace, které mohou být adaptovány v jiných kontextech. Otevřené sdílení těchto nástrojů podporuje kulturu akademické transparentnosti a spolupráce mezi institucemi.

Z dlouhodobého hlediska lze systematickou evaluaci chápat jako jeden z pilířů kvality vysokoškolského vzdělávání. Umožňuje reagovat na proměny společnosti, na nové výzkumné poznatky i na aktuální potřeby studentů. V případě kurzu zaměřeného na aktuální otázky speciálně pedagogické praxe je tento aspekt obzvláště důležitý, neboť samotná praxe se dynamicky vyvíjí – mění se legislativní rámec, přístupy k inkluzi, strategie práce s rodinami i podpora dětí v nepříznivých životních situacích. Evaluace poskytuje nástroj, jak tyto změny reflektovat a pružně na ně reagovat. Závěrem lze konstatovat, že prezentované evaluační nástroje nejsou pouhým doplňkem kurzu, ale jeho strukturální součástí. Přispívají k formování profesní identity studentů a studentek, podporují jejich reflexivní kompetence, posilují vztahové klima a umožňují systematické zvyšování

kvality výuky. Jejich zařazení do této publikace vyjadřuje přesvědčení, že sdílení konkrétních pedagogických postupů je klíčovým předpokladem rozvoje oboru a kultivace akademického prostředí.

III. DNY KARIÉRNÍ ORIENTACE VE STUDIU SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Součástí projektu *Speciální pedagog: inspirací k volbě profese* byla realizace dnů kariérní orientace pro studenty speciální pedagogiky označovaných jako Boys' Days. Jejich cílem bylo podpořit kariérní orientaci mužských studentů o studium speciální pedagogiky v průběhu studia prostřednictvím přímého kontaktu s profesní realitou na pracovištích, kde mohou v budoucnu nacházet pracovní příležitosti v oboru. Aktivity představovaly koncepčně promyšlený nástroj podpory zájmu mužů o studium, retenci ve studiu a zájem o výkon profese speciálního pedagoga po absolvování vysoké školy, a to bez reprodukce genderových stereotypů, které jsou s pomáhajícími profesemi tradičně spojovány.

Jednotlivé realizace Boys' Days probíhaly v různých typech prostředí přímo ve školských a specializovaných zařízeních. Námi využitá variabilita prostředí umožnila představit profesi speciálního pedagoga v širokém spektru kontextů: od běžné základní školy přes školská poradenská zařízení až po oddělení výchovně-léčebné péče a zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy. Účastníci tak získávali realistickou představu o šíři kompetencí, pracovních rolí i mezioborové spolupráce, která je pro výkon této profese charakteristická.

Z metodologického hlediska byly Boys' Days založeny na kombinaci informační, zážitkové a reflexivní složky. Informační část poskytovala přehled o studijní cestě, náplni práce, pracovních podmínkách a možnostech profesního uplatnění. Zážitková rovina byla realizována prostřednictvím praktických ukázek, práce s kazuistikami, modelových situací a sdílení konkrétních zkušeností z praxe. Reflexivní složka vytvářela prostor pro otevřenou diskusi o očekáváních, obavách a stereotypech spojených s výkonem pomáhajících profesí.

Důležitým prvkem všech realizovaných Boys' Days byla prezentace autentických mužských profesních vzorů. Muži působící ve speciální pedagogice zde vystupovali nejen jako odborníci, ale i jako nositelé profesní identity, která není v rozporu s maskulinní rolí, nýbrž ji rozšiřuje o dimenzi odpovědnosti, empatie a odborné kompetence. Sdílení jejich profesních zkušeností, motivace ke vstupu do oboru i konkrétních pracovních situací umožňovalo účastníkům konfrontovat stereotypní představy s realitou praxe.

Genderové stereotypy nebyly tematizovány izolovaně, ale byly systematicky integrovány do diskusí o náplni práce, kompetencích a odpovědnosti speciálního pedagoga. Často byl otevřeně pojmenován stereotyp „ženského oboru“ a konfrontován s požadavky, které jsou na výkon profese kladeny – odborná erudice, schopnost vedení, práce s náročným chováním, krizová intervence, komunikace v týmu či odpovědnost za rozhodování v komplexních situacích. Tím docházelo k postupné dekonstrukci zjednodušených představ a k posilování obrazu profese jako genderově neutrální a založené především na odbornosti.

Z hlediska pedagogického konceptu lze Boys' Day chápat jako aplikaci principů vztahové pedagogiky a kariérního poradenství. Účastníci nebyli pouze pasivními příjemci informací, ale aktivními partnery v dialogu o profesní budoucnosti. Možnost klást otázky, sdílet vlastní postoje a reflektovat osobní motivaci podporovala jejich autonomii při rozhodování o dalším studijním a profesním směřování.

Součástí každé realizace byla rovněž závěrečná reflexe, která plnila funkci kvalitativní evaluace. Účastníci hodnotili přínos akce, posun ve vnímání profese a případnou změnu postoje k možnosti studia speciální pedagogiky. Reflexe opakovaně ukazovaly, že přímý kontakt s praxí a autentickými profesními vzory významně přispívá k oslabení stereotypního vnímání oboru a posiluje vnímání speciální pedagogiky jako smysluplné a perspektivní profesní dráhy i pro muže.

V následujícím přehledu uvádíme několik ukázek dnů kariérní orientace ve speciální pedagogice, ke kterým byli přizváni studující speciální pedagogiky na Pedagogických fakultách v Praze a v Ústí nad Labem.

Základní informace	
Název	Den kariérní orientace ve speciální pedagogice bez genderových stereotypů „Boys' Day“
Místo konání	Oddělení výchovně léčebné péče

Cíl	
Jaký byl hlavní cíl akce?	Hlavním cílem realizace akce Boys' Day bylo představit profesi speciálního pedagoga (etopeda) v prostředí oddělení výchovně léčebné péče v systému školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Akce byla zaměřena na přiblížení reálné podoby práce speciálního pedagoga (etopeda) v institucionálním zařízení pracující s dětmi se závažnými poruchami chování a emocí. Cílem bylo umožnit účastníkům získat autentický vhled do každodenní praxe, pochopit specifika práce v prostředí výchovně léčebné péče a seznámit se s rolí speciálního pedagoga. V rámci semináře byla věnována zvláštní pozornost eliminaci genderových stereotypů v praxi náhradní výchovné péče.
Jaké byly použity prostředky k dosažení cíle (<i>vystoupení odborníků, přednáška, anketa aj.</i>)?	K dosažení stanovených cílů byly využity především interaktivní a praxí podložené vzdělávací prostředky, které umožnily propojení teoretických informací s konkrétními zkušenostmi z prostředí oddělení výchovně léčebné péče. Základním prostředkem bylo osobní setkání účastníků s odbornými pracovníky zařízení, kteří představili svou profesní roli, náplň práce a specifika působení v institucionální péči. Významnou roli sehrála především řízená diskuse, v jejímž rámci byly otevřeně rozebírány profesní výzvy, náročné situace při práci s dětmi i osobní motivace k výkonu povolání. Uvedené poskytlo účastníkům prostor k aktivnímu kladení otázek a konfrontaci vlastních představ s realitou praxe. Dalším využitým prostředkem byly praktické ukázky a práce s kazuistikami, které přiblížily typické situace z praxe speciálního pedagoga (etopeda) a umožnily účastníkům lépe porozumět komplexnosti práce s dětmi se závažnými poruchami chování. Genderově stereotypní vnímání profese bylo cíleně reflektováno

	prostřednictvím moderovaných vstupů a sdílení zkušeností mužských pracovníků, kteří v oboru působí. Důraz byl kladen na prezentaci odborných kompetencí, profesní identity a přínosu mužů v prostředí náhradní výchovné péče.
--	---

Průběh Boys' Day ve vztahu k cílům projektu	
Jaká konkrétní témata ze speciální pedagogiky byla představena?	Průběh akce Boys' Day byl koncipován tak, aby přímo a systematicky naplňoval stanovené cíle projektu, zejména přiblížení profese speciálního pedagoga v reálném pracovním kontextu oddělení výchovně léčebné péče a podporu profesní orientace účastníků bez genderových stereotypů. Program byl strukturován jako kombinace úvodního seznámení, praktických vstupů, řízených diskusí a reflexivních aktivit. V úvodní části byli účastníci seznámeni se základní charakteristikou oddělení výchovně léčebné péče, jeho posláním, cílovou skupinou dětí a organizační strukturou zařízení. Následně byl program zaměřen na konkrétní náplň práce speciálního pedagoga (etopeda). Významná část programu byla věnována mezioborové spolupráci. Účastníci se seznámili s rolí speciálního pedagoga v multidisciplinárním týmu a s jeho spoluprací s psychology, vychovateli, sociálními pracovníky a orgánem sociálně-právní ochrany dětí.
Jak bylo upozorněno na genderově stereotypní vnímání práce v oboru?	Upozornění na genderově stereotypní vnímání práce ve speciální pedagogice bylo jedním z klíčových průřezových témat realizace Boys' Day. Téma bylo do programu zařazeno cíleně a systematicky, a to s ohledem na specifika prostředí oddělení výchovně léčebné péče i na hlavní cíle projektu zaměřené na podporu mužů ve speciální pedagogice. Genderové stereotypy byly nejprve otevřeny v rámci řízené diskuse a následně konfrontovány s realitou praxe. Významnou roli sehrála prezentace pozitivních mužských profesních vzorů. Mužští pracovníci působící v zařízení sdíleli své profesní zkušenosti, motivaci ke vstupu do oboru a popisovali přínos mužské role v práci s dětmi.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti ze speciálně pedagogické praxe?	Prezentace a diskuse zkušeností ze speciálně pedagogické praxe tvořily zásadní součást programu Boys' Day a představovaly jeden z hlavních nástrojů pro naplnění cílů. Praktická rovina byla akcentována s cílem přiblížit účastníkům autentickou podobu práce speciálního pedagoga (etopeda) v prostředí oddělení výchovně léčebné péče a umožnit jim konfrontovat teoretické představy s reálnou zkušeností.

Ověření úspěšnosti Boys' Day	
Jakým způsobem byla provedena evaluace efektivity prezentovaných informací?	Základním nástrojem evaluace byla řízená reflexe uskutečněná v závěrečné části akce Boys' Day. Reflexe byla strukturována pomocí otevřených otázek, které směřovaly k posouzení toho, zda prezentované informace naplnily očekávání účastníků, zda byly pro ně nové a jakým způsobem ovlivnily jejich vnímání profese speciálního pedagoga (etopeda). Evaluace efektivity se rovněž zaměřila na posouzení propojení

	<p>teoretických informací s praktickými ukázkami a zkušenostmi z praxe. Účastníci byli vedeni k tomu, aby reflektovali, zda jim konkrétní příklady, kazuistiky a sdílené zkušenosti pomohly lépe pochopit komplexnost práce speciálního pedagoga a specifika práce v prostředí školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.</p> <p>Důležitým evaluačním ukazatelem byla také schopnost účastníků otevřeně pojmenovat vlastní stereotypní předpoklady. Zmíněná sebereflexe byla hodnocena jako pozitivní výstup akce, neboť signalizuje posun od automatického přejímání společenských stereotypů k uvědomělému a kritickému uvažování o volbě povolání. Účastníci v reflexích opakovaně zmiňovali, že kontakt s praxí a konkrétními profesními rolemi jim umožnil vnímat tuto profesi jako genderově neutrální, založenou především na odbornosti, osobnostních předpokladech a schopnosti zvládat náročné pracovní situace týkající se dětí se závažnou poruchou chování.</p>
--	--

Stručný popis průběhu	
<p>Akce Boys' Day probíhala v prostorách oddělení výchovně léčebné péče a byla zaměřena na představení profese speciálního pedagoga (etopeda) v reálném pracovním prostředí. Program zahrnoval úvodní seznámení s činností zařízení, prezentaci náplně práce speciálního pedagoga (etopeda) a sdílení zkušeností odborných pracovníků z praxe. Součástí programu byly řízené diskuse a praktické ukázky, které účastníkům umožnily konfrontovat své představy s realitou praxe. Akce byla zakončena závěrečnou reflexí zaměřenou na shrnutí získaných poznatků a zpětnou vazbu účastníků.</p>	

Základní informace	
Název	Den kariérní orientace ve speciální pedagogice bez genderových stereotypů „Boys' Day“
Místo konání	ZŠ Speciální

Cíl	
Jaký byl hlavní cíl akce?	Cílem akce bylo přiblížit středoškolským studentům práci speciálních pedagogů v reálném prostředí speciální školy, a to se zaměřením na odstraňování genderových stereotypů spojených s tímto povoláním. Zvláštní důraz byl kladen na podporu mužů v oblasti speciální pedagogiky a ukázání její smysluplnosti, rozmanitosti a profesní hodnoty.
Jaké byly použity prostředky k dosažení cíle (<i>vystoupení odborníků, přednáška, anketa aj.</i>)?	K dosažení cíle byla využita přednáška speciálního pedagoga s dlouholetou praxí, exkurze do prostředí speciální školy, facilitované rozhovory s pedagogy, přímé zapojení studentů do interakcí s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a následná společná reflexe.

Průběh Boys' Day ve vztahu k cílům projektu	
Jaká konkrétní témata ze speciální pedagogiky byla představena?	Účastníci se seznámili s problematikou vzdělávání žáků s poruchou autistického spektra a mentálním postižením. Dále byla představena role speciálního pedagoga, jeho denní činnosti, nároky na komunikaci, empatii a spolupráci s rodinami.

Jak bylo upozorněno na genderově stereotypní vnímání práce v oboru?	Během akce bylo opakovaně zdůrazněno, že profese speciálního pedagoga je vhodná a přínosná jak pro ženy, tak pro muže. Pedagog (muž) sdílel vlastní zkušenosti muže v převážně ženském kolektivu a vyzdvihl jedinečný přínos mužského pohledu v práci s žáky. V reflexi byli studenti vyzváni k zamyšlení nad předsudky ohledně „ženských“ a „mužských“ povolání.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti ze speciálně pedagogické praxe?	Ano. Pedagog (muž) sdílel konkrétní příběhy ze své praxe, zaměřené na práci s žáky s PAS a žáky s mentálním postižením. V diskusi zazněly otázky týkající se náročných situací i radostných momentů. Studenti ocenili autenticitu sdílení i možnost vidět pedagogickou práci přímo v praxi.

Ověření úspěšnosti Boys´Day	
Jakým způsobem byla provedena evaluace efektivity prezentovaných informací?	Evaluace proběhla formou řízené skupinové reflexe, kde studenti shrnuli své dojmy, překvapení i nově získané poznatky. Byla použita také krátká anonymní zpětná vazba formou evaluačního dotazníku, kdy naprostá většina hodnotila celkově akci pěti hvězdičkami. Reflexe ukázala zvýšené povědomí o významu profese a prolomení některých genderových stereotypů.

Stručný popis průběhu	
<p>Akce proběhla symbolicky 2. dubna, na Světový den porozumění autismu, což jí dodalo hlubší význam a přirozené tematické ukotvení. Studenti a studentky dorazili do prostor základní školy speciální, kde byli přivítáni nejen pedagogy školy, ale také žáky se speciálními vzdělávacími potřebami – převážně s poruchou autistického spektra a s mentálním postižením.</p> <p>Úvodní část byla věnována exkurzi školou, která studentům umožnila nahlédnout do jednotlivých tříd, specializovaných učeben a terapeutických koutků. Díky doprovodu pedagogů měli účastníci možnost vidět nejen fyzické prostředí, ale i atmosféru školy – klidnou, vstřícnou a přizpůsobenou individuálním potřebám každého dítěte.</p> <p>Následovala interaktivní přednáška speciálního pedagoga (muže), který studentům poutavě přiblížil svou profesní cestu. Otevřeně hovořil o výzvách i radostech spojených s prací se žáky s PAS a mentálním postižením, o potřebě empatie, trpělivosti, ale i schopnosti zachovat si nadhled a humor. Sdílel autentické příběhy ze své praxe – od drobných každodenních pokroků až po silné momenty, které mění pohled na svět. Zvláštní důraz kladl na roli mužů ve speciální pedagogice, a to jak z hlediska reprezentace, tak i přínosu pro děti i kolektiv.</p> <p>Ve druhé části programu byli studenti a studentky rozděleni do menších skupin a zapojeni do přímé práce s žáky školy. Pod vedením zkušených speciálních pedagogů s nimi hráli jednoduché stolní hry, vedli krátké rozhovory a asistovali jim při volnočasových aktivitách.</p> <p>Tato část byla pro většinu účastníků velmi silná – pomohla jim zbořit bariéry, překonat počáteční ostych a zažít autentičnost vztahů, které se v prostředí speciální školy budují. Den byl zakončen řízenou reflexí, ve které studenti a studentky sdíleli své dojmy. Zaznívaly výpovědi o překvapení, kolik emocí a smysluplnosti tato práce přináší, ale také o tom, jak důležité je bourat představy o tom, že pečující profese jsou „jen pro ženy“. Mnozí účastníci ocenili možnost být „uvnitř dění“, nikoli jen pasivními posluchači.</p>	

Základní informace	
Název	Den kariérní orientace ve speciální pedagogice bez genderových stereotypů „Boys´Day“
Místo konání	DIC Hurbanova, Praha

Cíl	
Jaký byl hlavní cíl akce?	Hlavním cílem akce bylo zvýšit orientovanost studentů-mužů na vysoké škole v možnostech pracovního uplatnění v oboru speciální pedagogika v předškolním zařízení zaměřeném na vzdělávání a rehabilitaci dětí s komplexními potřebami podpory a dětí intaktních, zvýšit zájem mužů o profesi speciálního pedagoga v podobném zařízení. Zajistit kontakt a sdílení zkušeností mezi vysokoškolskými studenty a zaměstnanci organizace.
Jaké byly použity prostředky k dosažení cíle (<i>vystoupení odborníků, přednáška, anketa aj.</i>)?	K dosažení cíle akce byly využity především prvky přímé prezentace, osobního sdílení zkušeností a otevřeného dialogu. Efektivně působily prezentace video-spotu o zařízení, vlastní prezentace práce speciálních pedagogů v DIC, moderovaná diskuse studentů a studentek SŠ a VŠ se zástupci vedení pracovní organizace, s mentory a lektory projektu a s vysokoškolskými pedagogy katedry speciální pedagogiky PedF UK v Praze. Následovala prohlídka organizace s komentovaným výkladem, rozbor výsledků práce žáků, aplikace RVP a ukázky rehabilitačně výchovných aktivit. Dalším využitým prostředkem byly praktické ukázky a práce s kazuistikami, které přiblížily typické situace z praxe speciálního pedagoga a umožnily účastníkům lépe porozumět komplexnosti práce s dětmi s těžkým a kombinovaným postižením. Genderově stereotypní vnímání profese bylo cíleně reflektováno prostřednictvím moderovaných vstupů založených na sdílení zkušeností mužských pracovníků, kteří v organizaci působí. Důraz byl kladen na prezentaci jejich profesní identity a vědomí vlastní účinnosti v prostředí komplexní rehabilitační péče.

Průběh Boys´Day ve vztahu k cílům projektu	
Jaká konkrétní témata ze speciální pedagogiky byla představena?	<ul style="list-style-type: none"> • Během akce byla představena témata, která se vztahují k reálnému výkonu profese speciálního pedagoga v DIC: • Specifika a náročnost práce v DIC Hurbanova, složení zaměstnanců, způsoby nábory a přijímání; • aktuální situace mužů ve studiu oboru speciální pedagogika a v práci v daném odvětví speciální pedagogiky, předpoklady k práci, dovednosti psychopedické, somatopedické a logopedické, speciální výcviky v oblasti rodinné a expresivní terapie; • možnosti kariérového růstu v oboru, dalšího vzdělávání v oboru: zkušenosti studentů VŠ a pracovníků zaměstnanecké organizace • překážky ve výběru uchazečů o zaměstnání, kompetence v oblasti práce s rodinou; • postoje stereotypy ve vnímání mužů na feminizovaném pracovišti v DIC; • aktuální šíře přípravy v oboru, možnosti a potřeby ČŽV;

	<ul style="list-style-type: none"> • možnosti kariérového růstu v oboru: zkušenosti studentů VŠ a pracovníků zaměstnanecké organizace.
Jak bylo upozorněno na genderově stereotypní vnímání práce v oboru?	V obsahu i diskusi v DIC Hurbanova bylo upozorněno na stereotypy ve vnímání práce mužů na pracovišti DIC, na etické aspekty ošetřování dětí s PAS a s mozkovou obrnou, etické odmítnutí nerealizovatelného požadavku rodiny na umístění dítěte do mateřské školy speciální tam, kde významné problémy a rušivé projevy dítěte zcela vylučují jeho šance v oblasti adaptace na podmínky zařízení, poskytování ošetřovatelského doprovodu v případech život ohrožujících epileptických záchvatů a katatonických stavů dítěte, paliativní doprovod v případě úmrtí dítěte, tj. na obvyklé úkoly, s nimiž se setkávají speciální pedagogové v DIC při práci s dětmi s těžkým kombinovaným postižením. V této souvislosti byly diskutovány způsoby, jimiž si zaměstnanci – muži získávají důvěru rodičů klientů integračního centra ve zvláště citlivých záležitostech péče o klienty.
Byly prezentovány a diskutovány zkušenosti ze speciálně pedagogické praxe?	V diskusi na místě Boys´Day byly prezentovány a porovnávány předchozí zkušenosti studentů a studentek z asistentkých praxí v mateřských a základních školách speciálních, jejich zážitky v práci s dětmi s postižením v předškolním věku a zkušenosti s těžce a kombinovaně postiženými lidmi. Významná část programu byla věnována zkušenostem z mezioborové spolupráce speciálních pedagogů. Účastníci byli konfrontováni s rolí speciálního pedagoga v multidisciplinárním týmu a se způsoby jeho spolupráce s poradenskými psychology, sociálními pracovníky, pracovníky integrovaného záchranného systému i s orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

Ověření úspěšnosti Boys´Day	
Jakým způsobem byla provedena evaluace efektivity prezentovaných informací?	Základním nástrojem evaluace byla řízená reflexe uskutečněná v závěrečné části akce Boys´Day. Prostřednictvím evaluačních dotazníků byly na místě zjišťovány bezprostřední efekty akce pro její účastníky. Důležitým evaluačním ukazatelem byla také schopnost účastníků otevřeně pojmenovat vlastní stereotypní předpoklady. Zmíněná sebereflexe byla hodnocena jako pozitivní výstup akce, neboť signalizuje posun od automatického přejímání společenských stereotypů k uvědomělému a kritickému uvažování o volbě povolání. Účastníci v reflexích opakovaně zmiňovali, že kontakt s praxí a konkrétními profesními rolími v DIC jim umožnil vnímat profesi speciálního pedagoga jako genderově neutrální, založenou především na odbornosti, osobnostních předpokladech a schopnosti zvládat náročné pracovní situace týkající se dětí se závažným omezením psychomotorického vývoje.

Stručný popis průběhu

Akce Boys' Day probíhala v prostorách Dětského integračního centra Hurbanova v Praze 4. Program byl zaměřen na představení profese speciálního pedagoga v reálném pracovním prostředí a realizován v následujícím sledu aktivit:

Zástupci projektu, katedry speciální pedagogiky a zástupci vedení DIC uvítali účastníky ve sborovně DIC Hurbanova v Praze.

V úvodní prezentaci videospotu byly představeny jednotlivé úseky integračního centra, práce speciálních pedagogů – proběhly výpovědi pracovníků mužského pohlaví.

Při prohlídce školního úseku účastníci poznávali specifika práce v běžných i integrovaných třídách, dostávali se do kontaktu s pracovníky při jejich činnostech s dětmi, měli možnost observací práce s dětmi s PAS přes pozorovací okna. Studující provázela ředitelka DIC a její zástupkyně, s výkladem pomáhali projektoví lektoři.

V následné moderované diskusi byly analyzovány bariéry, které brání širšímu zájmu mužů o práci/zaměstnání v tomto zařízení, problémy, které provázejí přijímání mužů do pracovního poměru, související aspekty vedení praxí na speciálně pedagogických katedrách. Byly prezentovány nejčastější motivy k volbě studia speciální pedagogiky u mužů. Z řad účastníků k těmto informacím opět zaznělo několik otázek.

Byly prezentovány zkušenosti ze studia oboru i z praxe přítomného ambasadora oboru a následně diskutovány s účastníky. Reakce účastníků byly opět bezprostřední a vesměs pozitivní.

Následovala prohlídka dalších částí, v nichž se děti saunují a věnují souběžné rehabilitaci a vzdělávací činnosti, prohlídka terapeutických úseků, ukázky práce ergoterapeutů a fyzioterapeutů v DIC.

Na závěr proběhla evaluace prostřednictvím „mini dotazníku“ pro účastníky i zaměstnance.

Došlo k výměně kontaktů, k nabídce spolupráce a zařazení do sítě pracovních organizací spolupracujících v rámci fóra praktiků organizovaného v projektu.

Realizované aktivity Boys' Days potvrdily význam cílených kariéreně-orientačních intervencí zaměřených na podporu genderově vyváženého zastoupení ve speciální pedagogice. Opakované realizace v různých vzdělávacích a institucionálních kontextech ukázaly, že přímý kontakt s praxí, autentickými profesními vzory a reálnými pracovními situacemi představuje efektivní nástroj pro formování profesních představ účastníků a pro oslabení stereotypního vnímání pomáhajících profesí.

Z pedagogického hlediska se jako klíčové ukázalo propojení informační, zážitkové a reflexivní roviny programu. Účastníci měli možnost nejen získat základní přehled o náplni práce speciálního pedagoga, ale především konfrontovat své dosavadní představy s realitou odborné praxe. Praktické ukázky, práce s kazuistikami a otevřené diskuse umožnily hlubší porozumění komplexnosti profese a zdůraznily význam odborných kompetencí, týmové spolupráce a osobnostních předpokladů nezbytných pro práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami.

Významným přínosem Boys' Days byla rovněž systematická práce s tématem genderových stereotypů. Jejich otevřené pojmenování a konfrontace s konkrétními zkušenostmi z praxe přispěly k postupné dekonstrukci představy speciální pedagogiky jako „ženského oboru“. Sdílení profesních trajektorií mužských odborníků posílilo vnímání této profese jako genderově neutrální a založené především na odbornosti, odpovědnosti a schopnosti zvládat náročné pracovní situace. U řady účastníků se v průběhu reflexí projevil posun v chápání role muže v pomáhajících profesích a větší otevřenost k úvahám o studiu či profesním uplatnění v oblasti speciální pedagogiky.

Z hlediska cílů projektu lze Boys' Days hodnotit jako funkční nástroj podpory profesní orientace a posilování profesní identity, který vhodně doplňuje další vzdělávací a evaluační aktivity. Získaná zpětná vazba potvrdila, že osobní zkušenost s pracovním prostředím, možnost dialogu s odborníky a prostor pro sebereflexi mají výrazný motivační potenciál a mohou ovlivnit kariérení

rozhodování mladých lidí.

Zařazení dokumentace Boys' Days do této publikace sleduje širší záměr sdílení dobré praxe. Popsaný model představuje přenositelný rámec, který může být inspirací pro další školy, univerzity a projekty usilující o podporu diverzity v pomáhajících profesích. Zkušenosti z realizace ukazují, že systematická práce s profesní orientací, založená na autentickém kontaktu s praxí a vztahově orientovaném přístupu, může významně přispět k vyrovnávání genderových nerovnováh a k dlouhodobému posilování kvality přípravy budoucích odborníků.

Boys' Day se tak v rámci projektu ukázal nejen jako jednorázová popularizační aktivita, ale jako smysluplná součást komplexního pedagogického konceptu, který propojuje kariérní poradenství, vztahovou pedagogiku a reflexivní učení. Jeho přínos spočívá především v tom, že otevírá prostor pro informovanou volbu profese, podporuje kritické uvažování o společenských stereotypch a přispívá k formování odpovědné a motivované generace budoucích speciálních pedagogů.

Zařazení dokumentace jednotlivých Boys' Day do této publikace sleduje obdobný princip jako prezentace volitelných seminářů. Nejde pouze o archivaci uskutečněných aktivit projektu, ale o sdílení konkrétního modelu intervence, který může být inspirací pro další vzdělávací instituce i projekty zaměřené na podporu diverzity v pomáhajících profesích. Popsaný koncept je adaptovatelný na různé typy škol a zařízení a může sloužit jako příklad systematické práce s tématem genderové vyváženosti již v období vysokoškolského studia.

ZÁVĚR

Sborník dobré praxe zaměřil na podporu zastoupení mužů ve speciální pedagogice v širším sociálním, profesním a organizačním kontextu. Ukázal, že nízký podíl mužů v této profesi nelze redukovat na otázku individuální volby studia či povolání, ale že jde o komplexní jev formovaný genderovými stereotypy, strukturou pracovních podmínek, profesní kulturou i mechanismy profesního setrvání, jimž je potřeba čelit již v průběhu odborné přípravy na vysoké škole

Teoretická část poskytla rozbor aspektů, které způsobují, že je obor speciální pedagogika výrazně feminizovaný. Věnovala se otázkám profesní identity minority mužů, kteří v něm pracují, týmové dynamiky pracovních kolektivů ve speciálně pedagogických organizacích. Přítomnost mužů v oboru přitom nepředstavuje pouze otázku rovnosti, ale je i významným prvkem profesní rozmanitosti přispívající k vyváženějšímu pohledu na chování dětí, žáků i dospělých z cílových skupin speciální pedagogiky, vede k rozvoji oboru a k inovacím speciálně pedagogických přístupů.

Praktická část publikace nabízí početné příklady toho, jak lze teoretickou přípravu speciálních pedagogů na pedagogických fakultách obohatit propojením s praxí v oboru, konfrontovat studující muže i ženy s každodenní realitou školských i mimoškolských zařízení a organizací, Společným jmenovatelem těchto příkladů je důraz na diskuze a sdílení zkušeností v týmu, rozvoj spolupráce v týmu, posilování sebevědomí studujících odborníky z praxe a aktivní role studujících v poznávání oboru a možností pracovního uplatnění po studiu. V evaluaci, která je základem pro obohacování přístupů k přípravě speciálních pedagogů pro budoucí výkon profese, jsou podrobně popsány přístupy respektující zájmy mužů ve studiu speciální pedagogiky v kontextu rovnosti příležitostí mužů a žen.

Cílem publikace není tvrdit, že mužský prvek je „lepší“ pro obor speciální pedagogika než ženský. Smyslem je poukázat, že různorodost profesních perspektiv mužů a žen obohacuje prostředí, v němž je obor rozvíjen a přináší přidanou hodnotu organizacím, pracovníkům i cílovým skupinám, jimž slouží. Pokud se podaří vytvářet podmínky, v nichž mohou speciální pedagogové rozvíjet svou profesionalitu bez omezení genderovými stereotypy, posiluje se tím celý systém speciální pedagogiky. Změna nezačíná abstraktními strategiemi, ale konkrétními rozhodnutími na úrovni pracovních organizací v tom, jak jsou nastavovány adaptační procesy, jakou podporu dostávají začínající speciální pedagogové a jak je chápána role každého člena týmu v pracovní organizaci. Právě zde leží prostor pro dlouhodobě udržitelný rozvoj speciální pedagogiky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Alexander, K. L., Entwisle, D. R., & Dauber, S. L. (1993). First-grade classroom behaviour: its short- and long-term consequences for school performance. *Child Development*, 64(3), 801–814.
2. Alon, S., & Gelbgiser, D. (2011). The female advantage in college academic achievements and horizontal sex segregation. *Social Science Research*, 40(1), 107–119.
3. Baltes, B., Zhdanova, L., & Clark, M. (2011). Examining the relationships between personality, coping strategies, and work-family conflict. *Journal of Business & Psychology*, 26(4), 517–530. <http://dx.doi.org/10.1007/s10869-010-9207-0>
4. Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York, NY: W. H. Freeman.
5. Billingsley, B. S. (2004). Special education teacher retention and attrition: A critical analysis of the research literature. *The Journal of Special Education*, 38(1), 39–55. <https://doi.org/10.1177/00224669040380010401>
6. Billingsley, B. S., Carlson, E., & Klein, S. (2004). The working conditions and induction support of early career special educators. *Exceptional Children*, 70(3), 333–347.
7. Bynum, M. S., & Brody, G. H. (2005). Coping behaviors, parenting, and perceptions of children's internalizing and externalizing problems in rural African American mothers. *Family Relations*, 54, 58–71. <http://dx.doi.org/10.1111/j.0197-6664.2005.00006.x>
8. Cahill, L. (2006). Why sex matters for neuroscience. *Nature Reviews: Neuroscience*, 7(6), 477–484.
9. Cathlin, C., Taylor, R., & Francis, J. (2025). Teacher well-being and turnover intention: A systematic review. *Teaching and Teacher Education*, 138, 103–118. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2024.104419>
10. Cormier, C. J. (2023). Easing down the road: Exploring the pathway to the field and experiences of Black male special education teachers. *Educational Forum*, 87(3), 236–251.
11. Český statistický úřad. (n.d.). Vzdělávání žen a mužů, věda a digitalizace. Retrieved February 3, 2026, from <https://csu.gov.cz/vzdelavani-zen-a-muzu-veda-a-digitalizace>
12. Delamont, S. (1999). Gender and the discourse of derision. *Research Papers in Education*, 14(1), 3–21.
13. Eagly, A. H., & Karau, S. J. (2002). Role congruity theory of prejudice toward female leaders. *Psychological Review*, 109(3), 573–598. <https://doi.org/10.1037/0033-295x.109.3.573>
14. Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values, and goals. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 109–132. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135153>
15. Edmonson, S. (2000). *Women and special educator burnout: A research synthesis* (ERIC Document No. ED470519). Paper presented at the Research on Women and Education Annual Conference, San Antonio, TX. Retrieved February 3, 2026, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED470519.pdf>
16. Eichinger, J. (2000). Job stress and satisfaction among special education teachers: Effects of gender and social role orientation. *International Journal of Disability, Development and Education*, 47(4), 397–412.
17. Elliott, K. (2016). Caring masculinities: Theorizing an emerging concept. *Men and Masculinities*, 19(3), 240–259. <https://doi.org/10.1177/1097184X15576203>
18. European Commission, EACEA, & Eurydice. (2010). *Struktura systému vzdělávání a odborné přípravy v Evropě: Česká republika*. Publications Office of the European Union.

19. Fergusson, D. M., & Horwood, L. J. (1995). Early disruptive behavior, IQ, and later school achievement and delinquent behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 23(2), 183–199.
20. Fergusson, D. M., & Horwood, L. J. (1997). Gender differences in educational achievement in a New Zealand birth cohort. *New Zealand Journal of Educational Studies*, 32(1) 83–96.
21. Fergusson, D. M., & Horwood, L. J. (1997). Gender differences in educational achievement in a New Zealand birth cohort. *New Zealand Journal of Educational Studies*, 32(1) 83–96.
22. Francis, B. (1999). Lads, lasses and (new) labour: 14–16-year-old students' responses to the laddish behaviour and boys underachievement debate. *British Journal of Sociology of Education*, 20(3), 355–371.
23. Francis, B. (1999). Lads, lasses and (new) labour: 14–16-year-old students' responses to the laddish behaviour and boys underachievement debate. *British Journal of Sociology of Education*, 20(3), 355–371.
24. Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. NYC: Basic books.
25. Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21st century*. New York: Basic Books.
26. George, L. G., Helson, R., & John, O. P. (2011). The "CEO" of women's work lives: How big five conscientiousness, extraversion, and openness predict 50 years of work experiences in a changing sociocultural context. *Journal of Personality & Social Psychology*, 10(4), 812–830. <http://dx.doi.org/10.1037/a0024290>
27. Gilbert, P., & Gilbert, R. (2001). Masculinity, inequality and post-school opportunities: disrupting oppositional politics about boys' education. *International Journal of Inclusive Education*, 5(1), 1–13.
28. Gilmour, A. F., & Lam, T. (2025). A systematic review and meta-analysis of dual-certification in special education and general education. *The Journal of Special Education*. <https://doi.org/10.1177/00224669251365233>
29. Goetz, J. L., Keltner, D., & Simon-Thomas, E. (2010). Compassion: An evolutionary analysis and empirical review. *Psychological Bulletin*, 136(3), 351–374.
30. Gurian, M. (2001). *Boys and girls learn differently! A guide for teachers and parents*. San Francisco: Jossey-Bass.
31. Halpern, D. F. (1997). Sex differences in intelligence: implications for education. *American Psychologist*, 52(10), 1091-1102.
32. Halpern, D. F. (2007). Science, sex, and good sense: why women are underrepresented in some areas of science and math. In: S. J. Ceci (Ed.), *Why aren't more women in science?: Top researchers debate the evidence*. Washington: American Psychological Association.
33. Havigerová, J. M. (2011). *Pět pohledů na nadání*. Praha: Grada.
34. Hillman, K., & Rothman, S. (2003). *Gender differences in educational and labour market outcomes*. Melbourne: Australian Council for Educational Research.
35. Hillman, K., & Rothman, S. (2003). *Gender differences in educational and labour market outcomes*. Melbourne: Australian Council for Educational Research.
36. Hochschild, A. R. (1983). *The managed heart: Commercialization of human feeling*. University of California Press.
37. Hyde, J. S., & Lindberg, S. M. (2007). Facts and assumptions about the nature of gender differences and the implications for gender equity. In: S. S. Klein (Ed.), *Handbook for achieving gender equity through education*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
38. Hyde, J. S., & Linn, M. C. (2006). Diversity. Gender similarities in mathematics and science. *Science*, 314(5799), 599–600.
39. Ingersoll, R. M. (2001). *Teacher turnover, teacher shortages, and the organization of schools*. Center for the Study of Teaching and Policy, University of Washington.
40. Ingersoll, R. M., & Strong, M. (2011). The impact of induction and mentoring programs for beginning teachers: A critical review of the research. *Review of Educational Research*, 81(2), 201–233. <https://doi.org/10.3102/0034654311403323>

41. Janošová, P. (2008). *Dívčí a chlapecká identita*. Praha: Grada.
42. Jensen, A. R. (1998). *The g factor: the science of mental ability*. London: Praeger.
43. Kanter, R. M. (1977). Some effects of proportions on group life: Skewed sex ratios and responses to token women. *American Journal of Sociology*, 82(5), 965–990. <https://doi.org/10.1086/226425>
44. Kimura, D., & Hampson, E. (1994). Cognitive pattern in men and women is influenced by fluctuations in sex hormones. *Current Directions in Psychological Science*, 3(2), 57–61
45. Klainin, P. (2009). Stress and health outcomes: The mediating role of negative affectivity in female health care workers. *International Journal of Stress Management*, 16(1), 45–64. <http://dx.doi.org/10.1037/a0013693>
46. Kline, M., & Snow, D. (1994). Effects of a worksite coping skills intervention on the stress, social support, and health outcomes of working mothers. *Journal of Primary Prevention*, 15(2), 105–121. <http://dx.doi.org/10.1007/BF02197142>
47. Kushnir, T., & Melamed, S. (2006). Domestic stress and well-being of employed women: Interplay between demands and decision control at home. *Sex Roles: A Journal of Research*, 54(9-10), 687–694. <http://dx.doi.org/10.1007/s11199-006-9040-0>
48. Lent, R. W., & Brown, S. D. (2006). Integrating person and situation perspectives on work satisfaction: A social-cognitive view. *Journal of Vocational Behavior*, 69(2), 236–247.
49. Lent, R. W., & Brown, S. D. (2013). Social cognitive model of career self-management: Toward a unifying view of adaptive career behavior across the life span. *Journal of Counseling Psychology*, 60(4), 557–568. <https://doi.org/10.1037/a0033446>
50. Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79–122.
51. Li, L., & Ruppard, A. (2021). Conceptualizing teacher agency for inclusive education: A systematic and international review. *Teacher Education and Special Education*, 44(1), 42–59. <https://doi.org/10.1177/0888406420926976>
52. Loeber, R., Burke, J. D., Lahey, B. B., Winters, A., & Zera, M. (2000). Oppositional defiant and conduct disorder: A review of the past 10 years. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 39(12), 1468–1484.
53. Maccoby, E. E., & Jacklin, C. N. (1974). *The psychology of sex differences*. Stanford: Stanford University Press.
54. Maslach, C., & Leiter, M. P. (2008). Early predictors of job burnout and engagement. *The Journal of Applied Psychology*, 93, 498–512.
55. Maslach, C., & Leiter, M. P. (2008). Early predictors of job burnout and engagement. *The Journal of Applied Psychology*, 93, 498–512.
56. Mastrothanas, K., Zervoudakis, K., & Xafakos, E. (2021). Secondary special education teachers' beliefs towards their teaching self-efficacy. *Preschool and Primary Education*, 9(1), 30–54.
57. McIntyre, L. L. (1988). Teacher gender: A predictor of special education referral? *Journal of Learning Disabilities*, 21(6), 382–383.
58. McLeskey, J., Tyler, N. C., & Flippin, S. S. (2004). The supply of and demand for special education teachers: A review of research regarding the chronic shortage of special education teachers. *The Journal of Special Education*, 38(1), 5–21. Retrieved February 3, 2026, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ693731.pdf>
59. Mueller, T. G., & Buckley, P. C. (2014). The odd man out: How fathers navigate the special education system. *Remedial and Special Education*, 35(1), 40–49. <https://doi.org/10.1177/0741932513513176>
60. Murphy, P., & Elwood, J. (1998). Gendered learning outside and inside school: influences on achievement. In D. Epstein, J. Elwood, V. Hey & J. Maw (Eds), *Failing boys: Issues in gender and achievement*. Buckingham: Open University Press.

61. Nair, E. (2011). Urban career women and stress in Southeast Asia. *Journal of Adult Development, 18*(2), 62–65. <http://dx.doi.org/10.1007/s10804-010-9115-6>
62. Navrátil, S., & Mattioli, J. (2011). *Problémové chování dětí a mládeže*. Praha: Grada.
63. Neisser, U., Boodoo, G., Bouchard, T. J., et al. (1996). Intelligence: Knowns and unknowns. *American Psychologist, 51*(2), 77–101.
64. Nguyen, T. D., & Springer, M. G. (2021). A conceptual framework of teacher turnover: A systematic review of the empirical international literature and insights from the employee turnover literature. *Educational Review, 73*(5), 993–1028. <https://doi.org/10.1080/00131911.2021.1940103>
65. Noor, N. (1999). Roles and women's well-being: Some preliminary findings from Malaysia. *Sex Roles, 41*(3–4), 123–145.
66. Novák, T., & Kudláčková, Y. (2008). *Asertivní žena*. Praha: Grada.
67. OECD. (2022). *Why is the gender ratio of teachers imbalanced?* (Education Indicators in Focus No. 81). Paris, France: OECD Publishing. Retrieved February 3, 2026, from https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/03/why-is-the-gender-ratio-of-teachers-imbalanced_5c41b652/8fea2729-en.pdf
68. Průcha, J. (2002). *Moderní pedagogika*. Praha: Portál.
69. Průcha, J. (2006). *Srovnávací pedagogika: Mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha: Portál.
70. Ruble, L. A., Usher, E. L., & McGrew, J. H. (2011). Preliminary investigation of the sources of self-efficacy among teachers of students with autism. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities, 26*(2), 67–74. <https://doi.org/10.1177/1088357610397345>
71. Sadker, M. (1994). *Failing at fairness: how America's schools cheat girls*. New York: Macmillian Publishing Company.
72. Sandmark, H., & Renstig, M. (2010). Understanding long-term sick leave in female white-collar workers with burnout and stress-related diagnoses: A qualitative study. *BMC Public Health, 10*(1), 1–12. <http://dx.doi.org/10.1186/1471-2458-10-210>
73. Sax, L. (2005). *Why gender matters: What parents and teachers need to know about the emerging science of sex differences*. New York: Doubleday.
74. See, B. H., Gorard, S., Morris, R., & El Soufi, N. (2020). What works in attracting and retaining teachers in hard-to-staff schools and areas? A systematic review of the evidence. *Oxford Review of Education, 46*(6), 678–697. <https://doi.org/10.1080/03054985.2020.1775566>
75. Sharma, U., Loreman, T., & Forlin, C. (2012). Measuring teacher efficacy to implement inclusive practices. *Journal of Research in Special Educational Needs, 12*(1), 12–21. <https://doi.org/10.1111/j.1471-3802.2011.01200.x>
76. Schwarzer, R., & Hallum, S. (2008). Perceived teacher self-efficacy as a predictor of job stress and burnout: Mediation analyses. *Applied Psychology, 57*(1), 152–171. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2008.00359.x>
77. Snow, D. L., Swan, S. C., Raghavan, C., Connell, C. M., & Klein, I. (2003). The relationship of work stressors, coping and social support to psychological symptoms among female secretarial employees. *Work & Stress, 17*(3), 241–263. <http://dx.doi.org/10.1080/02678370310001625630>
78. Sperry, R. (1982). *Some effects of disconnecting the cerebral hemisphere*. *Science, 217*(1), 1223–1226.
79. Stark, K., Bettini, E., Cumming, M., O'Brien, K. M., Brunsting, N., Huggins-Manley, C., Shaheen, T. (2023). Measuring special educators' working conditions: A systematic review. *Remedial and Special Education, 44*(2), 137–153. <https://doi.org/10.1177/07419325221079015>
80. Sternberg, R. J. (1994). *Encyclopedia of human intelligence*. New York: MacMillan.
81. Sulsky, L., & Smith, C. (2005). *Work stress*. Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
82. Sulsky, L., & Smith, C. (2005). *Work stress*. Belmont, CA: Thomson Wadsworth.

83. Täschner, J., Dicke, T., Reinhold, S., & Holzberger, D. (2025). “Yes, I can!” A systematic review and meta-analysis of intervention studies promoting teacher self-efficacy. *Review of Educational Research*.
84. Theoharis, R., & Fitzpatrick, M. (2013). Should I stay or should I go? Revisiting influencing factors of SPED teacher attrition & retention: A review of the literature. *Journal of the American Academy of Special Education Professionals*.
85. Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie. Proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál.
86. Tschannen-Moran, M., & Woolfolk Hoy, A. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783–805. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(01\)00036-1](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(01)00036-1)
87. UNESCO. (2020). *Global education monitoring report 2020: Gender report—A new generation: 25 years of efforts for gender equality in education*. Paris, France: UNESCO. Retrieved February 3, 2026, from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374514>
88. Urbánek, P. (2005). *Vybrané problémy učitelské profese: Aktuální analýza*. Liberec: Pedagogická fakulta Technické univerzity v Liberci.
89. Vágnerová, M. (2016). *Obecná psychologie. Dílčí aspekty lidské psychiky a jejich orgánový základ*. Praha: Karolinum.
90. Vališová, A., et al. (2007). *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada.
91. Vašutová, J. (2004). *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno: Paido.
92. Výrost, J., & Slaměník, I. (2008). *Sociální psychologie*. Praha: Grada.
93. Warrington, M., Younger, M., & Williams, J. (2000). Student attitudes, image and the gender gap. *British Educational Research Journal*, 26(3), 393–407.
94. Warrington, M., Younger, M., & Williams, J. (2000). Student attitudes, image and the gender gap. *British Educational Research Journal*, 26(3), 393–407.
95. Wartenberg, G., Aldrup, K., Grund, S., & Klusmann, U. (2023). Satisfied and high performing? A meta-analysis and systematic review of the correlates of teachers’ job satisfaction. *Educational Psychology Review*. <https://doi.org/10.1007/s10648-023-09831-4>
96. Weaver-Hightower, M. (2003). The ‘boy turn’ in research on gender and education. *Review of Educational Research*, 73(4), 471–498.
97. Weaver-Hightower, M. (2003). The ‘boy turn’ in research on gender and education. *Review of Educational Research*, 73(4), 471–498.
98. Wehmeyer, M. L., & Schwartz, M. (2001). Disproportionate representation of males in special education services: Biology, behavior, or bias? *Education and Treatment of Children*, 24(1), 28–45.
99. Wigfield, A., & Eccles, J. S. (2000). Expectancy–value theory of achievement motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 68–81. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1015>
100. Williams, C. L. (1992). The glass escalator: Hidden advantages for men in the “female” professions. *Social Problems*, 39(3), 253–267. <https://doi.org/10.2307/3096961>
101. Yıldırım, N. (2025). *Self-efficacy of teachers in special education schools for the teaching through play process (scale development study)*.
102. Zee, M., & Koomen, H. M. Y. (2016). Teacher self-efficacy and its effects on classroom processes, student academic adjustment, and teacher well-being: A synthesis of 40 years of research. *Review of Educational Research*, 86(4), 981–1015.